Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 3 (1038) ГОД XXI 18 СТУДЗЕНЯ 1976 г. ЦАНА 60 гр.

У дружнай сям'і студэнтаў

У Варшаве на вуліцы Смычковай жывуць і вучацца студэнты рускай, беларускай і ўкраінскай філалогіі Варшаўскага універсітэта.

Маё знаёмства з імі пачаў я ад завочнікаў беларускай філалогіі, якія цэлай гурбою высыпаліся з аўдыторыі ў вестыбюль. Сярод іх **Антаніна Куна,** якая працуе ў Бельскім доме культуры і ўжо распачала трэці курс беларускай філалогіі. Гаворыць, што разам з ёю вучыцца цяпер 17 чалавек.

— Ці цяжка вывучаць беларускую філалогію?. — пытаю яе.

— Мне — цяжкавата, — шчыра прызнаецца пані Антаніна. — Затое цяпер я ўжо ведаю, якой багатай з'яўляецца наша родная беларуская мова. Яна зусім не „простая" і не толькі „сялянская" ці „мужыцкая"... Ёю князі і вялікія паны карысталіся, на ёй каштоўныя помнікі старажытнай пісьменнасці і гістарычныя акты складалі. Я пераканалася, што беларуская мова зусім не горшая, не менш вартасная ад усіх іншых еўрапейскіх моў, што яна ў сваёй аснове захавала найбольш элементаў старaславянскай мовы, ад якой выводзяцца ўсе іншыя мовы славянскай супольнасці...

Сцяпан Іванюк настаўнічае ў вёсцы Юрчэня, што чатыры кіламетры ад Боцек. Там, дзе ён вучыць, няма ў школе беларускай мовы. Аднак ён сабе выбраў беларускую філалогію. Чаму?

— Бо гэты напрамак найбольш адпавядаў маім асабістым зацікаўленням, — адказвае ён зусім проста і звычайна, не стараючыся — на ўжытак журналіста — прадэманстраваць болей „высакароднага" паяснення свайго выбару. Пасля гэты простыя і — здаецца мне — зусім шчыры адказ паўтаралі, як бы змовіліся, амаль усе мае субяседнікі з дружнай студэнцкай сям'і. Вось як **Аня Іванюк** з вёскі Малінíкі і **Ніна Амельянюк** з вёскі Козлікі — студэнткі першага курса. Абедзве яны толькі што закончылі Бельскі беларускі ліцэй і адразу накіраваліся на беларускую філалогію.

Такеама і **Зося Вака** з вёскі Зубачы, што пад граніцай у Чаромхаўскай гміне, і **Ніна Томчук** з Крывяціч за Орляй. Абедзве выпускніцы Бельскага беларускага ліцэя, абедзве ўжо другі год вывучаюць беларускую філалогію і абедзве задаволены, што выбралі менавіта гэты, а не іншы напрамак для сваёй вышэйшай адукацыі.

— Хто салідна тут папрацуе, — гавораць яны, — то здабудзе грунтоўныя і шырокія веды не толькі ў вузкай спецыяльнасці, абмежаванай выключна да беларускай філалогіі. Наш дыплом — **дыплом магістра беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта** — дае адначасова ўсе тыя ж правы, што дыплом выпускніка рускай філалогіі. Толькі і працаваць нам прыходзіцца падвойна.

(Працяг на стар. 4)

Праз тыдзень у „Ніве"

Пуцяводныя думкі

Усе радасці жыцця — у творчасці. Тварыць — значыць забіваць смерць.

Р. Ралан

Лік гадоў яшчэ не сведчыць аб даўжыні жыцця: жыццё чалавека мерыцца тым, што ён у ім зрабіў і адчуў.

С. Смайлс

Дрэнна, калі ў чалавека няма чаго-небудзь такога, за што ён гатоў памерці.

Л. Талстой

Вялікіх людзей корміць праца.

Сенека

Варшава



Варшаўская Ніке.



Каралеўскі замак у Варшаве.



Уваходная брама Варшаўскага універсітэта.

Фота Я. Цялушэцкага.



Інтэрв'ю з „архітэктарам д'ябла"

На тэлеэкране — сівавалосы мужчына, спакойны, крыху марудлівы. Гэта 70-гадовы Альберт Шпеер, адзін з бліжэйшых памочнікаў Гітлера, асуджаны за ваенныя злачынствы Нюрнбергскім трыбуналам на 20 гадоў турэмнага зняволення. Карэспандэнт аўстрыйскага тэлебачання бярэ ў яго інтэрв'ю ў фамільнай віле ў Гейдэльбергу. Карэспандэнт — сама ветлівасць: мяккія, ненадакучлівыя пытанні, сяброўскі тон. Той, у каго бяруць інтэрв'ю — увасабленне годнасці, шматслоўныя, упэўненыя адказы. Пазней, рэцэнзуючы перадачу „Трыумф і падзенне", газеты падкрэслівалі, што Альберт Шпеер, як ніхто іншы, ведае сакрэты трэцяга рэйха.

А. Шпеер — фігура, даволі вядомая старэйшаму пакаленню Заходняй Еўропы і асабліва немцам. Прафесія — архітэктар. З маладых гадоў — член нацысцкай партыі. Шпеер трапляе ў бліжэйшае акружэнне Гітлера, становіцца яго любімчыкам. Лічылася, што фюрэр, які марыў стаць вялікім мастаком, імкнуўся ўвасобіць у маладым і энергічным „партайгеносэ" свае юнацкія мары. Па заданню Гітлера Шпеер узводзіць Партайгелендэ — пампезны комплекс збудаванняў для нацысцкіх партыйных з'ездаў у Нюрнбергу, будуе імперскую канцылярыю, распрацоўвае планы ператварэння Берліна ў „сталіцу свету". З пачатку вайны Шпеер выконвае шэраг адказных даручэнняў фюрэра і ў лютым 1942 года дасягае вяршыні сваёй кар'еры: Гітлер прызначае яго на пасаду міністра ўзбраенняў.

На тэлеэкране — радасныя натоўпы, якія вітаюць фюрэра і яго прыбліжаных, парады, бясконцыя рады танкаў і гармат, завадатары фашысцкай Германіі. Пастаянна побач з фюрэрам — малады, падцягнуты Альберт Шпеер... На такім фоне старой кінахронікі і вядзецца гутарка з непасрэдным удзельнікам падзей. Карэспандэнта цікавіць многае. Выключна важна, напрыклад, даведацца, як Шпееру на пасадзе міністра ўзбраенняў удалося дабіцца небывалага павелічэння ваеннай вытворчасці. Цікавая і размова аб „загадкавасці" асобы фюрэра, яго „інтэлігентнасці". Шпееру яўна прыемна ўспамінаць аб былой „велічы" сваёй персоны. Мала хто меў права ўваходзіць у кабінет фюрэра без даклада сакратара. Не кажучы ўжо аб застоллях з Гітлерам і Евай Браун.

Кадры Нюрнбергскага працэсу. Шпеер — на лаве падсудных. Карэспандэнт не супраць выказаць аб працэсе асабістую думку: абгрунтаванасць суда пераможцаў над пераможанымі заўсёды выклікае сумненне.

Пытанне з галіны псіхалогіі: як адчувае сябе чалавек, асуджаны на такі доўгі тэрмін, як ва ўмовах турмы захаваць псіхічную раўнавагу?

Мяркуючы па адказах Шпеера, жыць у турме можна. Галоўнае — працаваць у садзе, вырошчваць клубніку і наогул займацца справай. У турме Шпандау Шпеер заняўся самаадукацыяй, шмат чытаў, пісаў кнігі.

Сапраўды, яшчэ ў турме, дзе ён прабываў 21 год і 4 месяцы, Шпеер узяўся за мемуары. У 1969 годзе выйшла яго першая кніга — „Успаміны", у гэтым годзе — „Дзённік Шпандау". У абедзвюх па-свойму расцэньваючы мінулае, аўтар імкнецца стварыць партрэт „чалавечага" фашызму, не спыняючыся нават перад спробамі абяліць Гітлера. Кнігі гітлераўскага міністра дзякуючы ўзмоцненай рэкламе сталі бестселерамі.

Многія мяркуюць, што тэлеінтэрв'ю Шпеера, ужо двойчы пракручанае ў Аўстрыі, будзе паказана і тэлегледачам ФРГ. У колах, якія займаюцца ідэалагічнай рэабілітацыяй фашызму, для апраўдання ладу, які парадзіў фашызм, лічацца дапушчальнымі любыя сродкі. Чаму ж не выпусціць на тэлеэкран чалавека, якога ў свой час у Германіі называлі „архітэктарам д'ябла"?

А. Думаў



Дырэктар Інстытута мовазнаўства М. Р. Суднік адкрывае сімпозіум. Далей справа налева: праф. Л. Асоўскі, др В. Мартынаў, кандыдат філалагічных навук Г. Цыхун.

Беларуска-польскі сімпозіум у Мінску

23-25 верасня 1975 года ў Мінску адбыўся навуковы сімпозіум па праблеме „Беларуска-польскія ізалексы", у якім удзельнічала і група моваведаў з Польшчы. Да сімпозіума былі выдадзены матэрыялы адказаў на анкету (Беларуска-польскія ізалексы, Мінск 1975). З 22 адказаў на анкету, надрукаваных у зборніку, аж 8 артыкулаў належыць польскім моваведам, гэта артыкулы С. Глінкі, Т. Здануэвіча, А. Кавальскай, М. Кандрацюка, Г. Папоўскай-Таборскай, А. Смулковай, С. Урбанчыка і Б. Фалінскай. Два даклады, не змешчаныя ў зборніку, былі прачытаны на першым пасяджэнні, гэта даклады праф. А. Абрэмбскай-Яблонскай і Л. Асоўскага.

Сімпозіум адкрыў уступным словам дырэктар інстытута мовазнаўства імя Я. Коласа АН БССР М. Р. Суднік. Падкрэсліў ён, што без удзелу польскіх славістаў усебаковае даследаванне беларуска-польскіх лексічных кантактаў было б немагчымым. З цікавымі абагульняючымі дакладамі аб адказах на анкету выступілі В. І. Мартынаў і Г. А. Цыхун. У дыскусіі ўдзельнічала каля 20 чалавек.

Што ж такое ізалексы? Вядома, што кожнае слова мае не толькі сваю ўласную гісторыю, але, калі так можна сказаць, і геаграфію. Ёсць словы старажытныя, спрадвеку характэрныя для данай мовы, такія, як *вада, зямля, маці, брат*, і словы параўнальна маладыя, як *фабрыка, трактар, трактарыст, райком, спадарожнік Зямлі* і іншыя. Часам словы вельмі старажытныя захаваліся толькі на невялікай тэрыторыі. Незвычайная каштоўнасць такіх слоў для гісторыі мовы і культуры народа патрабуе іх стараннай фіксацыі і вывучэння.

Геаграфію многіх беларускіх слоў паказвае „Дыялекталагічны атлас беларускай мовы" (Мінск 1963), а на тэрыторыі Беласточчыны — „Дыялектны атлас усходнеславянскіх гаворак Беласточчыны", які рыхтуецца да друку ў Інстытуце славяназнаўства ПАН у Варшаве. Лінію на спецыяльнай карце, якая адмяжоўвае дыялектную тэрыторыю распаўсюджання данага слова ад тэрыторыі, дзе замест яго ўжываецца іншае слова, называюць ізалексай. Вельмі часта такія лініі не спыняюцца на моўнай мяжы, а пераходзяць яе і аб'ядноўваюць часткі размоўных тэрыторый, утвараючы так званыя міжмоўныя ізалексы. Такія міжмоўныя ізалексы з'яўляюцца пераканальным сведчаннем кантактаў паміж народамі, а, устанавіўшы іх тыпы і старажытнасць, можна ўзнавіць гістарычны малюнак сувязей гэтых народаў.

На сімпозіуме ў Мінску абмяркоўваліся словы, якія ўтвараюць характэрныя міжмоўныя лексічныя арэалы Гродзеншчыны і Падляшша, Палесся і Кашубшчыны, Беларусі і Мазоўша і г.д. Падкрэслівалася выключная роля гаворак т. зв. кантактнай зоны (у даным выпадку гаворак Беласточчыны) у перадачы і распаўсюджванні асобных беларускіх і польскіх слоў на суседніх тэрыторыях.

У выдадзеным зборніку і выступленнях на сімпозіуме прыводзіліся прыклады супольных запазычанняў з літоўскай, нямецкай і англійскай моў, якія сустракаюцца ў гаворках Мазоўша, Беласточчыны, Гродзеншчыны і іншых дыялектах. З літоўскай мовы былі запазычаны такія словы, як *кульша, кумпяк, рэзгіны*, з нямецкай — *стусіна* (пугаўё), *дрэяр* (чалавек, які вырабляе калаўроткі), *трама* (галоўная бэлька пад столлю), з англійскай — *нактаўза, міктаўза* (гальштук) і іншыя. Называлася таксама пэўная колькасць беларусізмаў, якія існуюць у дыялектах польскай мовы, як напрыклад: *кнігаўка, бойка, дуга, аглоблі*, і паланізмаў, якія выступаюць у гаворках на беларускай моўнай тэрыторыі, напрыклад: *мянтуз, піскур, тэнча* (вясёлка), *тлучка* (бойка).



Удзельнікі сімпозіума ў часе пасяджэння: загадчык сектара беларускай мовы ў Інстытуце славяназнаўства ПАН, др С. Глінка і намеснік дырэктара Інстытута мовазнаўства АН БССР, праф. А. Жураўскі.

Пасля двухднёвага навуковага пасяджэння адбылася экскурсія на радзіму двух Міцкевічаў, беларускага выдатнага пісьменніка, аднаго з заснавальнікаў беларускай савецкай літаратуры і беларускай літаратурнай мовы Якуба Коласа (сапраўды: Канстанцін Міцкевіч), і на Навагрудчыну, радзіму вялікага польскага паэта Адама Міцкевіча.

Міхал Кандрацюк



Брат Якуба Коласа Юзік Міцкевіч падпісвае ўдзельнікам экскурсіі паэму „Новая зямля", у якой Колас называе яго „Юзік-шаляніца". На здымку злева направа: праф. С. Урбанчык з Кракава, М. Кандрацюк з Варшавы, І. Лучыц-Федарэц і А. Сакалоўская з Мінска.



Sobota 17.I. 6.00 Tech. Rol. Mat. 6.30 Zool. 8.30 Królowa białego sportu — film fab. radz. 10.00 Dla szkół: (kl. VII) Zool. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Hod. zwierz. 15.30 Red. Szk. zap. 15.40 Pr. I prop. 15.55 Pr. dnia. 16.00 Dzien. 16.10 Obiektyw. 16.30 Białoruś radz. — film dok. 17.05 Za kierownicą. 17.30 Karl Schranz uczy jazdy na nartach. 17.45 Pol. Film Dok. „Mosty". 18.15 Sobota Młod. 19.20 Dobr. 19.30 Monitor. 20.20 Dowcipniś — film fab. franc. 21.45 Dzien. 22.05 Koncert z okaz. XXXI rocz. Wyz. Warszawy. 22.55 Mistrz. Eur. w jeździe figur. na lodzie. 23.20 Opowieści Starsz. Pana.

Niedziela 18.I. 6.15 Tech. Rol. J. pol. 6.45 Hod. zwierz. 7.15 Kurs Rol. 7.50 Przyp., radz. 8.00 Nowocz. w domu i zagr. 8.25 Alarm przeciwpoż. trwa. 8.35 Bieg po zdr. 8.50 Pr. dnia. 8.55 Wiad. sport. 9.00 TELERANEK. 10.20 Antena. 10.40 Bitwa w wąwozie — film fab. radz. 12.15 Dzien. 12.35 Lekt. Pegaza. 13.00 Konkurs skoków o Puchar Przyjaźni. 14.00 Dla dzieci. 15.10 Los. Duż. Lotka. 15.25 Pokazy Mistrzów Europy w jeździe figur. na lodzie. 17.45 Refleksje obywat. 18.00 Bitwa morska — teleturniej. 19.15 Wieczorynka. 19.30 Dzien. 20.20 Bajka dla dorosłych. 20.30 Rodzina Whiteoaków — film ser. kanad. 21.25 Teatr Nieduży Jeremiego Przybory: „Gołoledź". 23.00 Inf. mag. sport.

Poniedziałek 19.I. 9.00 TELERANEK. 12.45 Tech. Rol. Chem. 13.25 Mech. rol. 15.50 NURT. 16.05 Pr. dnia. 16.10 Dzien. 16.20 Obiektyw. 16.40 Echo stad. 17.00 Dla dzieci. 18.00 Opowieści o Stülpnerze — film ser. TV NRD. 18.50 Mam pomysł. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Wiad. sport. 20.25 Teatr TV: T. Sobańska-Dąbrowska i H. Boukołowski — „Joanna". 21.20 Pr. public. 22.30 Dzien. 22.50 Sopot 75.

Wtorek 20.I. 6.00 Tech. Rol. Chem. 6.30 Mech. rol. 9.00 TELERANEK. 10.00 Dla szkół: (kl. II lic.) J. pol. 10.30 Film fab. 11.05 Dla szkół: (kl. III lic.) J. pol. 12.55 Dla szkół średnich: Rodzina współcz. 13.25 Tech. Rol. Mat. 14.30 Mech. rol. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Studio TV Młod. 17.05 Na wiel. i mał. ekr. 17.35 Nie tylko dla pań. 18.05 Studio TV Młod. 18.20 Fakty, Opin., Hip. 18.55 Studio TV Młod. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Wiad. sport. 20.25 Przyp., radz. 20.30 Studio TV Młod. 20.40 Dni zdrady — film fab. czechosł. — cz. I. 22.00 Studio TV Młod. 22.10 Interstudio. 22.50 Dzien.

Środa 21.I. 6.00 Tech. Rol. Mat. 6.30 Mech. rol. 9.00 TELERANEK. 10.00 Film fab. 12.45 Tech. Rol. Wskaz. met. dla naucz. 14.40 Politech. Fiz. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 18.00 Los. Mał. Lotka. 18.20 Rossini bez aureoli. 18.50 Spotk. z medyc. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Wiad. sport. 20.25 Dni zdrady — film fab. czechosł. — cz. II. 21.55 Listy i polit. 22.25 Dzien.

Czwartek 22.I. 6.00 Tech. Rol. Wskaz. metod. dla naucz. 9.00 TELERANEK. 10.00 Film fab. 13.25 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Upr. rośl. 15.05 Mat. w szk. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 18.05 Patrol. 18.45 Giełda report. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Wiad. sport. 20.25 Przyp., radz. 20.30 I nikt nie zdołał jej uratować — film fab. ang. 21.40 Studio z Pegazem. 22.40 Dzien.

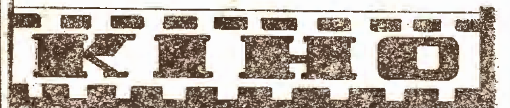
Piątek 23.I. 6.00 Tech. Rol. Fiz. 6.30 Upr. rośl. 7.30 Film fab. 9.00 TELERANEK. 12.45 Tech. Rol. Wskaz. metod. dla naucz. 14.40 Politechnika. Matematyka — cz. I i II. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 18.00 Inf. Wydawn. 18.15 Filmy przyr. 18.50 Eureka. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.25 Dialogi z poetą o poezji — St. Ryszard Dobrowolski. 20.55 Panor. 22.10 Gospodarność i ja. 22.25 Dzien. 22.40 Wiad. sport.



Piątek 16.I. — 8.30 Film fab. 12.00 Film dok. 13.35 Film fab. 17.00 Koncert. 17.45 Film fab. 19.30 Sport (łyżwy).

Sobota 17.I. — 8.30 Film fab. 10.45 Koncert. 11.30 Film fab. 13.20 Dla dzieci. 15.15 Cyrk USA. 16.15 Filmy anim. 17.00 Sport (łyżwy). 19.30 Koncert.

Niedziela 18.I. — 9.00 Sport (łyżwy). 12.10 Film fab. 15.00 Sport (łyżwy). 19.30 Koncert symf.



Białowieża Miasto w czerni — węg. 20—21. Człowiek w dziczy — USA 22—23. Tajemnica rękopisu — radz. 24—25.

Czeremcha Niewygodny kochanek — wł. 20—21. Nokaut — jug. 24—25.

Czyże Rajdowa sympatia — czes. Przygody misia Yogi — USA 21—25.

Dubicze Cerkiewne Miasto w czerni — węg. Zapamiętaj imię swoje — pol. 21—25.

Gródek Miasto w czerni — węg. 24—25.

Kleszczele Woda życia — radz. 20—21. Kobiety, które kochałem — rum. 22—23. Nie ma mocnych — pol. 24—25.

Michałowo Nie unikniesz przeznaczenia — fr. 20—21. Ostatni nabój — rum. 22—23. Ulzana wódz Apaczów — NRD 24—25.

Mielnik Prywatny detektyw — ang. 21. To ja zabiłem — pol. 24—25.

Milejczyce Kaszebe — pol. 20—21. Flip i Flap w legii cudzoziemskiej — USA 22—23. Przeznaczenie ma imię Kamila — czes. 24—25.

Narew Komedia pomyłek — pol. Okna czasu — węg. 21—25.

Narewka Weronika w kraju czarów — rum. Ktoś za drzwiami — fr. 21—25.

Nurzec Człowiek na torze — pol. 20—21. No i co doktorku — USA 22—23. Kobieta z lancetem — radz. 24—25.

Orla Mania wielkości — fr. Ziemia obiecana — pol. 21—25.

Rajsk Gniazdo — pol. Miłość rozkwita w piątek — rum. 21—25.

Suchowola Charley Varrick — USA. Przygody małego Bimbo — rum. 21—25.

B.Z.Graf. Zam. 79 F-2

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР 1976

У апошнія дні снежня ў мае рукі трапіў Беларускі каляндар на 1976 год пад рэдакцыяй Мікалая Гайдука.

Ад новага календара вее свежасцю. Адчуваеш гэта, як толькі возьмеш кніжку ў рукі і ўбачыш яе вокладку.

У большасці папярэдніх календароў, афармляючы вокладку, мастакі высіляліся, калі не на сучаснасць, дык на сентыментальна-арнаментальную народнасць (бо як не арнамент, што было найчасцей, дык нейкі краявід, пара ў віры нацыянальнага танца, нядбала кінутая галінка дрэва і г.д.).

На вокладцы сёлетняга календара мы бачым жанцоў, але жанцоў не звычайных і не сённяшніх, а жыўцом узятых з скарынінскіх выданняў. Нават сярэдне ўважліваму чытачу адразу кінецца ў вочы, што жанцы жнуць левай рукой. Ці было гэтак намалявана мэтанакіравана, ці была гэта проста друкарская памылка беларускага першадрукара Скарыны, застанецца, бадай, яго таямніцай. Факт застаецца фактам: вокладка Беларускага календара на 1976 год у нейкай ступені адразу ж знаёміць чытача з пачаткамі беларускага кнігадрукавання, што мелі месца амаль пяць стагоддзяў таму назад. Нягледзячы на старажытнасць, не бракуе абразку ні народнасці, ні рэалізму.

І тут, здаецца, адразу ж варта было б заўважыць, што сёлетні каляндар разлічан на чалавека безумоўна адукаванага, гэта значыць, такога, якога маглі б зацікавіць і пытанні польска-беларускіх літаратурных сувязей у іх гістарычным разрэзе („Ад пачатку мы разам“ Віктара Рудчыка), і справа захавання беларускіх народных традыцый у песнях (маю тут на думцы фальклорныя запісы з вёскі Лука Нараўскай гміны, апрацаваныя Мікалаем Гайдуком і Л. Панько), і гістарычныя нарысы, прысвечаныя Беластоцкай зямлі (Супраслі, Орлі), і літаратурная творчасць нашых „белавежцаў“. Менавіта ёй прысвечаны раздзел „На літаратурным палетку“, які займае ў календары экспанаваную пазіцыю ў сувязі з юбілеем БГКТ і прадстаўляе падборку празаічных і паэтычных твораў як старэйшых, больш вопытных членаў літаб'яднання „Белавежа“ (Барскі, Гайдук, Геніуш, Швед, Яновіч, Свісёк, Шатыловіч), так і маладога пакалення літаратараў, якое толькі што ступіла на наш літаратурны парнас, але ўжо паспела праявіць сябе як здольнае племя прадаўжальнікаў тае справы, што была пачата ў 1956 годзе, (Юры Баена, Кастусь Бандарук, Ірына Баравік, Ніна Гаўрылюк, Вераніка Леанюк, Зося Сачко і іншыя). Цяжка вылучыць з іх аднаго, найлепшага, але ўсё ж не магу паўстрымацца, каб не кінуць некалькі цёплых слоў у адрас Баены. Здавалася б, малады хлапец, яшчэ ліцэіст, а паспрабуйце знайсці ў яго верш „выпадковы“, маю на думцы такі, у якім не было б глыбейшай думкі! Не, гэта не ў Баены. У кожным яго, нават найменшым творы ёсць цвёрдая логіка, а ўмеласці назіранняў за жыццём могуць яму пазайздросціць многія. Вось піша ён у „Ветразі“:

У небе зоры клічуць
агнём усе палаюць
і ўсе яны прывабным ззяннем
чэрнь неба кастрамі асвятляюць
і цяжка выбраць зару адзіну
і цяжка пабудаваць прастору
адзін шлях жыццёвы
адно рэчышча к мору.

Кожнага чытача без выключэння зацікавіць раздзел календара, прысвечаны дваццацігоддзю БГКТ. Нічога дзіўнага: свята таварыства — гэта ж і яго свята! Асаблівую цікавасць выклікаюць тут успаміны Георгія Валкавыцкага аб тым, як прарастала „Ніва“, артыкул Юрыя Туронка „Беласточчына на варштаце даследчыкаў“ і нарыс Вінцука Склубоўскага, шматгадовага нашага юрыдычнага кансультанта, аб найбольш тыповых справах нашай вёскі, з якімі прыходзяць людзі прасіць парады.

У сёлетнім календары вельмі мала практычных парад: усяго некалькі гаспадарчых парад інж. Мар'яна Сухажэбрскага і перадрукаваны з мінулага года каляндар расплоду жывёлы і хатняй птушкі. Чаму так мала? Каляндар жа не надта тоўсты — усяго 206 старонак тэксту. А можа рэдактар падумаў, што пры юбілеі БГКТ, пад знакам якога выйшаў каляндар, зашкодзіла б большая колькасць парад? Але калі хочам, каб каляндар быў настольнай кніжкай кожнага селяніна...

Яшчэ некалькі слоў адносна каляндарыума. Апрацаваны ён у гэтым годзе, трэба сказаць, больш старанна, чым у мінулым, але, людзі, не збівайма чытача з панталыку! Усё ж каляндарыум апрацоўваўся ў мінулым годзе і сёлета адным рэдактарам. А паглядзіце самі, якая розніца выступае ў імёнах, імяніны якіх прыпадаюць у адны і тыя ж дні: Якаў — Якуб, Наталля — Наталія, Сава — Савва, Іан — Ян, Ісідар — Ізідар, Тодар — Хведар, Фядора — Хвядора і г.д. і г.д. Трэба ўрэшце ўстанавіць нейкія нормы і ў далейшым прытрымлівацца іх, калі хочам, каб каляндарыум не выглядаў неахайна афармленай часткай календара, а часткай вельмі ж важнай для карыстальніка.

І яшчэ. Чаму ў календары на такім высокім узроўні рэдактар упарта дапускае форму: „прыходзіла двух-трох чалавек“, „трох іншых сыноў закончыла школы“, калі правільна трэба было б сказаць, што прыходзілі два-тры чалавекі, ці, можа лепш у нас, дзве-тры асобы, а тры астатнія сыны закончылі школу?!

Дробныя ў суме гэта хібы (аб якіх, аднак, варта памятаць на будучыню), і я ўпэўнена, што сёлетні каляндар кожны набыўца пакіне ў сябе як выданне гістарычнага значэння.

Ада Чэчуга

Вечар песень, звычаяў і ўспамінаў



Нядаўна давялося мне прысутнічаць на багатым фальклорным вечары, арганізаваным па ініцыятыве этнаграфічнага гуртка ў Тэхнікуме сельскагаспадарчага рахункаводства ў Бельску. Амаль усе члены гэтага гуртка — удзельнікі мастацкага калектыву „Падляшскія кукулкі“. Мастацкі калектыў з першых дзён свайго існавання настаўляўся на народныя мелодыі. Члены калектыву стараліся нават самастойна запісваць мелодыі ў сваіх вёсках, каб потым, апрацаваныя кіраўніком калектыву М. Турковічам, яны маглі стаць уласным рэпертуарам. З песнямі спляталіся і народныя звычаі, абрады, формы адпачынку. Захапіўшыся багаццем усёй гэтай спадчыны, моладзь з сабраных этнаграфічных экспанатаў стварыла школьны этнаграфічны музей, а звычаі і абрады ўвайшлі ў мастацкую праграму калектыву.

Атракцыяй вечара былі запрошаныя госці старэйшага пакалення, якія памяталі часы пачатку нашага стагоддзя, калі народныя звычаі і абрады былі яшчэ надзённымі.

Узрушаныя багатай сцэнай народнага вяселля, старымі вясельнымі песнямі, танцамі і прыпеўкамі, старыя жанчыны падпявалі, смяяліся, прытупвалі. А калі толькі „вясельныя госці“ сыйшлі са сцэны, а дзяўчаты ў багатых касцюмах частавалі ўсіх прысутных на вечары вясельным караваем, жанчыны не вытрымалі, загаварылі ўсе разам:

— А ў нас, ведаеце, было так... — пачала бабуля Самсановіч, якая яшчэ ў час пастаноўкі, калі на сцэне з галавы маладой знімалі вянок, каб надзець чэпец, не вытрымала і заспявала, як калісьці на вяселлі, адпаведную на гэты момант прыпеўку. Мабыць, бабуля і сапраўды адчувала сябе як на вяселлі ў гады далёкай яе маладосці, і толькі бурныя апладысменты на яе спеў вярнулі бабулю ў наш сённяшні час.

Адразу ж у размову ўключыліся і цётка Генавефа Луцыян, і бабуля Марыя Турковіч, і дзядзька Пятроўскі. Кожны з іх хацеў як найбольш расказаць аб тым, як было ў іх вёсках даўней, чым адрозніваліся паміж сабою вяселлі нават у суседніх вёсках, дзе і як вазілі маладую да маладога, як выкуплялі пасаг, якія жарты выдумлялі ў час вяселляў. Шмат было пытанняў аб моладзі. Адказвалі жартамі, зала звінела ад смеху.

З вяселля размова перакінулася на іншыя абрады. Успомнілі так званыя кудзелі, калі дзяўчаты збіраліся ў адной вялікай хаце з калаўротамі, спявалі, жартавалі. Туды ж заўсёды цягнула і хлопцаў. А як магло быць інакш! Хлопцы ж толькі разглядаліся за жартамі: каму неўпрыкметку скінуць шнур з калаўротка, каму нітку перарэжуць, а калі каторая прыдрамае, дык і кудзелю падпаліць патрапілі. А дзяўчаты любілі рабіць з хлопцаў, як сказала бабуля Турковіч, „пусты смех“. Як пачнуць дзяўчаты раптам рагатаць усе разам, дык хлопцы толькі па сабе аглядаюцца ды рукамі абмацваюцца, ці ўсё на іх як трэба. А здаралася, што дзяўчаты ішлі апоўначы страшыць на вёску, нацягнуўшы кашулю на ўзнятыя рукі.

У разгары размовы бабулі Турковіч і Самсановіч прыпомнілі дзяўчатам, што калі замуж будуць выходзіць, каб не забыліся даўнейшым звычаем схаваць за станічак трошкі солі ў паперцы, вугалёк і палачку з дзеркача. Усё гэта мае забяспечыць шчаслівае супружаства. Можна таксама жыццё сабе асаладзіць наперад, трохі цукру схаваўшы за станік, а каб гаспадарка шыхавала — абавязкова жменьку кудзелі ў час шлюбу мецць за падвязкай.

Усе гэтыя павучэнні дзяўчаты прымалі вясёлым смехам, жартамі. А потым зноў усе спявалі, частаваліся цукеркамі і дзякавалі старэйшым людзям за такі вясёлы і прыемны вечар.

Гэта быў адзін толькі вечар з цэлага шэрагу падобных, якія ў школе арганізуюцца пад лозунгам „Пазнаем мінулае, каб лепш тварыць будучыню“.

Яніна Чэрнякевіч

Фота Я. Цялушэцкага

ТУТ ЖАНЧЫНА ПЕРШ ЗА ЎСЁ

Гурток вясковых гаспадынь, гэта вельмі канкрэтна дзейнічаючая арганізацыя, галоўным сваім заданнем лічыць дапамагаць жанчыне ў яе штодзённых хатніх абавязках — выхоўванні дзяцей, вядзенні дома, прыбіранні, гатаванні і ў многіх іншых непералічаных будзённых справах.

У Беластоцкім ваяводстве дзейнічае 1228 гуртkоў вясковых гаспадынь з агульнай колькасцю 34 930 членаў.

Адным з актыўна дзейнічаючых з'яўляецца 20-асабовы гурток вясковых гаспадынь у Геніюшах, што ў Сакольскай гміне. Тут усе жанчыны прыйшлі да вываду, што супольна, у дружнай кампаніі найлепш вучыцца таму, як варыць, пячы, рабіць кампоты, вышываць, шыць вопратку або коўдры.

Таму кожны год у асенне-зімовы перыяд жанчыны з Геніюшаў арганізуюць розныя кулінарныя курсы. Вучацца, як рабіць балерон, каўбасу, фаршыраваныя робрышкі, сальцісон — белы і чорны і г.д.

Удзельнічалі яны ў конкурсе „Больш малака высокай якасці“ і занялі першае месца ў былым Сакольскім павеце. Конкурсная камісія магла тут з задавальненнем агледзець аднаўленыя пабеленыя аборы ў трынаццаці геніюшаўскіх гаспадароў. У кожнага з іх наглядаецца павышаная гігіена малака. У кожнага былі поўныя кармоў сіласы і нават па адным-двое цялят пакінута для далейшай гадоўлі.

У штодзённым жыцці клапатлівыя гаспадыні вырошчваюць малавядомую і раннюю агародніну. Найпрыгажэйшая агародніна ўпрыгожвала выстаўку збожжавых культур і коранеплодаў на мінулагодняй дажынкавай урачыстасці ў Геніюшах.

Усе кабеты гадуюць многа хатняй птушкі. Кожная сама менш 100-150 курэй. Адна з іх — Ядвіга Геніюш — ужо пару гадоў гадуе іх каля тысячы штук.

Кожная тутэйшая жанчына лічыць за гонар мець ля дома прыгожы агародчык з кветкамі. Удзельнічалі яны ў конкурсе на найпрыгажэйшы кветкавы агародчык і як узнагароду атрымалі 60 кусцікаў ружы.

Не абыйшлося і без жанчын, калі трэба было адрамантаваць найгоршы адрэзак дарогі ля вёскі пад гарою. Жыхары Геніюшаў прывезлі тады 170 вазоў жвіру, засыпалі ўсе калдобіны — і стала куды прыемней ехаць па гэтай дарозе.

Члены КГВ у Геніюшах ахвотна ходзяць на лекцыі аб асабістай гігіене, аб рацыянальным кармленні і выхоўванні цялят. Намераны яны арганізаваць курс па падрыхтоўцы прадуктаў і страў з малака.

(ця)

(Працяг са стар. 1)



Аднак палохацца няма чаго, бо не з адной толькі працы складаецца студэнцкае жыццё на вуліцы Смычковай. Аб гэтым найлепш ведае **Аня Ляшкевіч** — студэнтка чацвёртага курса, якая тут з'яўляецца старшынёю рады студэнцкага самаўпраўлення.

— Жывецца нам, як у роднай сям'і, — кажа яна. — Акадэмік у нас невялікі. Усе мы ўзаемна сябе ведаем і таму завяліся між намі сапраўды цёплыя, сяброўскія адносіны. Часта наладжваем розныя вечарыны і сустрэчы з цікавымі людзьмі, наведваем клуб варшаўскага аддзела БГКТ на вуліцы Сенатарскай. Там сустракаемся са сваімі сябрамі з іншых варшаўскіх вышэйшых навучальных устаноў, заводзім знаёмствы, а здаецца, што і... замуж выходзім...

Зусім згодна з ёю сяброўка **Рэгіна Анішчук** са Старога Сяла пад Боцькамі, якая не расстаецца з Аняй ад першага класа сярэдняй школы. Найперш разам сядзелі за адной партай у Бельскім беларускім ліцэі, а цяпер разам ужо чацверты год жывуць у адным пакойчыку, абсталяваным зусім па дамашняму, з пачуццём добрага густу. Разам з імі тут і **Надзя Панасюк.**

Неўзабаве завіталі да іх у госці **Уладзімір Мачуга** і **Яўген Лагда** — студэнты ўкраінскай філалогіі. Першы з іх з Баняў Мазурскіх, а другі — з-пад Легніцы. Абодва закончылі Легніцкі ліцэй з украінскай мовай навучання. А зараз жа пасля іх завітала да беларускіх сяброўак студэнтка рускай філалогіі **Аліна Кшыпкоўская** — родам з Беластока.

Уладзімір Мачуга аказаўся дасканалым музыкам і не горшым певуном. Дык пад яго гітару паплыла вядомая песня **„Распрагайце хлопцы коней"** у інтэрнацыянальным выкананні студэнтаў, што жывуць на Смычковай.

На развітанне з імі я яшчэ разгаварыўся з прадстаўніком пятага курса **Паўлам Гілеўскім** з Сухавольцаў. Расказаў ён мне аб летніх навуковых экспедыцыях студэнтаў дзеля збору беларускага фальклору, якога багата яшчэ ў вёсках Беласточчыны, а таксама аб месячнай пабыўцы на практыцы ў БССР, дзе нашы студэнты знаёміліся з культурай і жыццём Савецкай Беларусі.

— Якія жыццёвыя перспектывы стварае вам беларуская філалогія? — запытаў я яго.

— Працы для нас хопіць, — адказаў ён коратка. — Я, для прыкладу, рашыў стаць журналістам. Дык мушу яшчэ два гады павучыцца...

Гмах, дзе памяшчаецца кафедра беларускай філалогіі, дзе жывуць і вучацца нашы студэнты, знаходзіцца далёка ад цэнтра горада. Многа тут дрэў, як недзе на дачы, і зусім ціха.

Вяртаючыся адтуль, я думаў пра гэтае нарастаючае зацікаўленне беларускай філалогіяй у маладога пакалення грамадзян ПНР. Значыць, **беларуская культура прадстаўляе для іх гэтую атракцыйную сілу, якая вабіць і спакушае, для якой варта прысвяціць сваё жыццё.** І гэта цешыць, бо гэта самы лепшы доказ глыбокага закаранення гэтай культуры ў нашай глебе.

Віктар Рудчык



...на свеце дзейнічае 336 мільёнаў тэлефонаў.

...у Польшчы ёсць 8100 аўтаматаў, якія прадаюць паштовыя маркі і канверты.

...1,3 млн. жанчын у нашай краіне з'яўляецца членамі гурткоў вясковых гаспадынь (КГВ).

...лясы ў Польшчы займаюць плошчу 8 538 700 гектараў, з чаго сяляне маюць у сваім уладанні 1 522 500 гектараў. (ця)



Вялікае зацікаўленне выклікала Марыля Радовіч.



Сямяціцкая публіка і запрошаныя госці з зацікаўленнем сачылі за ходам турніра.

СЯМЯЦІЧЫ ПЕРАМАГЛІ

Яшчэ пару год таму назад рэдка калі прыязджалі ў Сямяцічы журналісты. Можа таму, што тут нічога цікавага не дзеялася. Але цяпер Сямяцічы сталі слаўныя на ўсю краіну. Усё пачалося з таго часу, калі знайшоўся дружны, працалюбівы актыў. Тады Сямяцічы прыступілі да спаборніцтва ў папулярным тэлевізійным „Банку гарадоў" нават з большым і лепш разбудаваным горадам Члухавам са Слупскага ваяводства. Было гэта спаборніцтва двух гаспадарных гарадоў. Іменна таму жыхарам Сямяціч трэба было зрабіць вельмі многа. Каштавала гэта ім нямала. Але горад, іх горад змяніўся не да пазнання.

На месцы колішніх ставаў княгіні Ябланоўскай пабудавалі цудоўны плавальны басейн і непадалёку ад яго летнюю гасцініцу. Апрача таго, быў адкрыты рэгіянальны музей, другая гасцініца, новы амфітэатр, санітарны аэрадром, мініяслі і іншыя збудаванні. Асабліва змяніліся на карысць гарадскія вуліцы, на якіх паявіўся асфальт, новыя тратуары і сучаснае вулічнае асвятленне.

Звыш сямітысячны горад патрапіў за паўгода выканаць заданні на суму 93 мільёны злотых, з чаго 27 мільёнаў склалі грамадскія чыны.

Сямяцічане маюць багатыя планы на будучыню. Яны хочуць пабудаваць вялікае водасховішча ў разгалінаванні рэк Камянкі і Мухаўца ды на яго берагах яшчэ курортныя дамы. Для адпачынку ёсць тут асабліва спрыяючыя ўмовы — паколькі ўсюды тут асабліва прыгожае наваколле: пясчаны пляж, ляшчынавыя лясы, палі і лугі.

Яшчэ будзе пабудаваны рэстаран „У Олечкі", заезны дом „У Кміціца", які будзе ўзведзены на скрыжаванні трасаў: люблінскай, варшаўскай і беластоцкай, гандлёвыя павільёны, кавярня.

*

Тэлевізійны „Банк гарадоў" адбыўся ў перадапошнюю нядзелю мінулага года. У час турніра перад сабраўшайся ля будынка гарадскога ўпраўлення публікай выступілі вядомыя польскія спявачкі і акцёры Ірэна Яроцкая, Марыля Радовіч, Данель Альбрыхскі, калектыў „Алібабкі".

Спаборнічалі апрача рамеснікаў, лесапільшчыкаў, механікаў таксама салісты і мастацкія калектывы „Сідоры", танцавальны „Залатыя каласы", калектыў акарыністаў — усе ўжо вядомыя, усе з Сямяціч і акругі.

Радасць была тут вялікая. Адусюль наплывалі па тэлефоне начальніка самыя шчырыя віншаванні і пажаданні. Мы былі там на месцы. Цешыліся разам з жыхарамі Сямяціч. Для іх была гэта заслужаная, хаця нялёгка здабытая радасць.

І вось у заключэнні турніра ўсе пачулі, як на ўсю краіну быў аб'яўлены радасны для Сямяціч выйгрыш.

І тады зімняе неба над Сямяцічамі ўспыхнула падрыхтаванымі загадзя шматколернымі штучнымі агнямі.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**



НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

ЦІШКА ГАРТНЫ — ЧАСТКА III

Творчасць. Літаратурная спадчына Гартнага прадстаўляе сабой складаную з'яву. Сцвярджэнне гэтае адносіцца да формы і зместу яго паэзіі і прозы. У меншай ступені складанасць датычыцца ідэалогіі творчасці пісьменніка. Заўсёды ён стаяў на радыкальных або рэвалюцыйных пазіцыях і гэта акрэсліла ідэйны бок усёй яго творчасці.

Гартны быў паэтам, празаікам, драматургам, публіцыстам, літаратурным крытыкам і гісторыкам. Зразумела, што не лёгка ахапіць і ахарактарызаваць усе праявы яго творчасці. Трэба аднак падкрэсліць, што ў дарэвалюцыйны перыяд Гартны выступіў перш за ўсё як паэт і таму зоймемся зараз толькі гэтай галіной яго творчасці. Беларуская паэзія Гартнага была вынікам яго сутыкнення з „Нашай нівай". Найбольшае ўражанне зрабілі на ім Янка Купала і Якуб Колас. Гэтыя два паэты прыклікалі ў беларускую літаратуру паэта-грамадзяніна Цішку Гартнага. У сваіх успамінах „Дваццаць гадоў назад" Гартны дакладна характарызуе ролю, якую адыгралі ў яго паэтычнай біяграфіі Купала і Колас, а таксама Цётка. Вось фрагмент „Успамінаў": „У кожным разе я не выбіраў тады першынства, з якім з гэтых песняроў я б хацеў раней спаткацца. Хацелася паглядзець, пагутарыць, пачуць думкі кожнага з іх пра тое, што іх заставіла гаварыць па-беларуску і як яны глядзяць на падняты імі лёзунг — лёзунг адраджэння Беларусі. Сацыяльны бок найболей мяне інтрыгаваў, хоць я адчуваў выразна, што ідэя нацыянальнага вызвалення свае краіны залягла ў маім нутры досыць грунтоўна. Не пакідаючы быць сацыял-дэмакратам, я ўплятаў ў сваю праграму і нацыянальнае пытанне. Янка Купала, Якуб Колас, Цётка і іншыя песняры адбівалі ў сваіх вершах мае настроі і афармлялі маю паэтычную аснову".

Дык нічога дзіўнага, што першы свой верш „Бяздольны" прысвяціў Гартны Купалу, а наступны планаваў прысвяціць Коласу.

Вялікая роля Купалы і Коласа пры паэтычным нараджэнні і хрышчэнні Гартнага не азначае, што пайшоў ён цалкам па слядах сваіх настаўнікаў. Гартны апрабаваў толькі агульны дэмакратычна-сацыяльны напрамак, вызначаны ў беларускай літаратуры Купалам і Коласам. Пры гэтым аднак, як гэта ўбачым на прыкладзе канкрэтных твораў, — пайшоў з Купалам і Коласам разам, але пайшоў самастойна. Шляхі іх, зрэшты, разышліся ў перыяд Кастрычніцкай рэвалюцыі, але зыйшліся зноў у першым дзесяцігоддзі беларускай савецкай рэчаіснасці.

Гаворачы аб дарэвалюцыйным перыядзе ў творчасці Гартнага, варта было б успомніць і аб яго допісах — карэспандэнцыях, змешчаных у „Нашай ніве". У сувязі аднак з тым, што гэтыя карэспандэнцыі пазбаўлены большай літаратурнай вартасці, не будзем імі шырэй займацца. Абмяжуемся да сцвярджэння, што дамінуюць у іх бытавыя праблемы, прадстаўленыя ў інфармацыйнай, лаканічнай форме.

І так, зоймемся паэзіяй. Першыя беларускія вершы Гартнага паявіліся на старонках „Нашай нівы" ў 1909 годзе. У наступных трох гадах Гартны піша вялікую колькасць вершаў. Гэта дазваляе яму выдаць свой першы зборнік. Паэтычная кніжка Гартнага пад загалоўкам „Песні" выйшла ў свет у пецярбургскім беларускім выдавецтве „Загляне сонца і ў наша аконца" ў 1913 годзе.

Дарэвалюцыйная паэзія Гартнага адзначаецца шырокім тэматычным дыяпазонам. Да найважнейшых тэматычных напрамкаў можам аднесці наступныя:

рамесніцка-пралетарскія матывы;
сялянскую лірыку;
пейзажныя вершы;
лірыку кахання;
тэматыку змагання і барацьбы;
творчае credo.

Зоймемся аглядам гэтых галоўных плыняў у творчасці паэта.

З ЖЫЦЦЯ ПАРТЫІ

Партыйная арганізацыя горада Бельска складаецца з 65 ПОП, у якіх разам налічваецца больш 1600 членаў. У 1975 годзе ў рады ПАРП прынята 150 чалавек. У днях работы VII З'езду партыі гарадская партыйная арганізацыя павялічылася на 31 чалавек.

*

Гурток Саюза сацыялістычнай моладзі ў Раённым праўленні лакальных дарог у Бельску, ушаноўваючы VII З'езд ПАРП, пераказаў у рады партыі 7 сваіх найлепшых членаў.

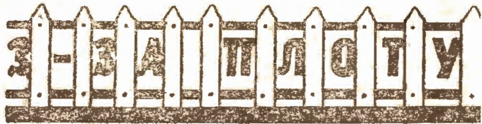
*

Падчас VII З'езду члены экзекутывы гміннага камітэта ПАРП у Бельску разам з гарцэрамі наведалі 35 пажылых партыйных дзеячоў, якія ў партыі ўжо ад 1948 года. Уручылі яны ім кветкі і віншавальныя лісты. Былі гэта ўзрушаючыя спатканні і гутаркі, выклікаючыя ў многіх слёзы ўдзячнасці.

*

У 1975 годзе бельская партыйная арганізацыя павялічылася на 60 членаў. 92% новапрынятых — гэта перадавыя сяляне паасобных вёсак. Найбольшыя заслугі па разбудове партыйных радоў мае ПОП у вёсцы Аўгустова, дзе ў партыю прынята ў 1975 годзе 8 добрых гаспадароў.

(мх)



Там, дзе чорт да сну люлюкае

Не падумайце хаця адразу, што там сапраўды сядзіць нячыстая сіла і чорненькім цыліндрам на развітанне махае. Не, рэч тут у чым іншым.

Проста нагвалт трэба было паехаць у Гаркавічы. Раз трэба, дык трэба! Колькі ж тут работы? Селі ў машыну, ды едзем. А дзянёк выпаў такі прыгожы. Сонца, як вясной, прыгравала. Нават сняжынкі на полі не засталося — усё вадой пацякло. Едзем, значыць. Дарогі, праўда, добра не ведаем, але язык да Кіева давядзе. Параілі нам праз Бабікі. І сапраўды, там жа гміна. Дарога павінна быць! Хіба ж прадстаўнікі гмінных улад не верталётамі лётаюць, калі нешта трэба аформіць?

Прымчаліся, значыць, у гэтыя Бабікі. А як жа, ёсць! Нават паказальнік дарог стаіць — Гаркавічы 4 км. І толькі ўжо хацелі павярнуць, ды чорт вазьмі — адна вада ды балота! Горш, чым на полі вясной. Спачатку думалі, што можа толькі кавалачак, ну вядома, як на павароце. Вылезлі з машыны, ды ідзем пабачыць, што далей чуваць. Не прайшлі і некалькіх метраў, ажно чую — бултых, і палезла нага ў балота — толькі з бакоў забулькала. Добра, што чаравік быў моцна звязаны, а так — трэба было б у адной шкарпэтцы прышлёпаць з размокшай зямлёй. Выцягнуў нейк — дык другая застрала. Тут ужо і ў чаравіках чаўкаць пачало. Паварочвай, значыць, назад, а то яшчэ чаго добрага і па калена баўтанеш. З гэтага боку да Гаркавіч не падыдзеш. Іншую дарогу трэба шукаць.

— Куды ж да Гаркавіч даехаць? — крычу з вуліцы дзядзьку, што стаяў ля газетнага ларка, да якога каб дайсці, трэба гумовыя боты абуваць.

— На Шудзялава махайце. Там дарога добрая, бо нядаўна ладзілі.

Раз добрая, дык едзем. Мігам прымчаліся ў Шудзялава. Дарога сапраўды ёсць. Толькі нейк дзіўна яе паладзілі. Ну, калі б пару коней запрэгчы ў машыну, дык можа дзе полем, а дзе дарогай праехалі б. А так — няма аб чым і марыць. Хіба што яшчэ нейкая трэцяя ёсць. Трэба пытаць! Найлепш зайсці ў бар. Па-першае, там заўсёды найбольш людзей, а па-другое — ён найбліжэй, бо якраз на павароце стаіць.

— Ці другой дарогі ў Гаркавічы няма? — пытаем у прадаўшчыцы, падышоўшы да прылаўка.

— Ёсць, але трэба ехаць праз Бабікі, бо гэтай, калі пехатой, то можна полем прайсці, а машынай то і гаварыць няма чаго.

Ну так, пабачым мы Гаркавічы, як у селядца вуха.

— А калі пехатой, дык колькі кіламетраў?

— Вунь паштальён, у яго і пытайцеся, бо я, праўда, там і не была.

Ну так, усё ясна! І я б не быў, бо і як туды дабрацца! Пехатой усё ж такі далекавата, бо як выявілася аж 7 кіламетраў. Да адных толькі Сукавіч тры, а гэта ж яшчэ далей.

Вось і ўсё! Падарожжа закончана! Селі мы ў машыну і глядзім, быццам бы чакаючы, пакуль у яе крылы вырастуць. Вось бачыце! І тут людзі жывуць! Толькі як? Са старэйшымі дык яшчэ паўбяды. Сядзяць, пэўна, дома, ды займаюцца сваёй працай. Найгорш вучням, якія, закончыўшы заняткі, вунь групкай пайшлі ў свае родныя Сукавічы. Яны ж кожны дзень мусяць мераць гэтае балота, а калі не балота, то іцці, спатыкаючыся па замерзлых грудах. Бо пакуль дачакаюцца, калі падсохне і выраўняецца, то і канікулы настануць. А што рабіць, калі зваліцца на галаў нейкае няшчаснае здарэнне? Вазьмі возам хворага на гэтых выбоінах вязі, дык і ўвогуле дух можна вытрасці.

Ці ж нельга ўзяцца і сапраўды наладзіць? Што робіць гмінныя ўлады ў Бабіках? Хіба ж ім усё роўна?

М. Шаховіч

Дасягненні спажывецкага кааператыва ў Бельску

Першы спажывецкі кааператыў „Сполэм“ у Бельску арганізаваўся ў 1905 годзе. Яго традыцыі каля дзесяці гадоў прадаўжае цяперашні аддзел ВСС — найбольшае гандлёвае прадпрыемства ў Бельску. Членам ВСС з'яўляецца кожны трэці бяльчанін. Усіх членаў бельская ВСС мае 5 600.

Аддзел ВСС перш за ўсё займаецца гандлем. На працягу года прадае ён тавараў на 209 мільёнаў злотых. Выпускае таксама ўласную прадукцыю харчовых прадуктаў на 15 мільёнаў злотых.

Бельскі аддзел ВСС мае 34 крамы, чатырнаццаць кіёскаў, рэстараны „Падляшанка“, які ў мінулым годзе быў узнагароджаны „Залатой патэльняй“ часопіса „Святовід“, і „Бяльчанка“, кавярню „Эва“, дзве пякарні, завод газіраваных напіткаў, чатырнаццаць цэнтраў паслуг.

Вялікіх поспехаў у працы дабіўся цэнтр „Практычная пані“ — адзін з васьмі найлепшых у нашай краіне. Вядзе ён цікавую працу з моладдзю і дзяцьмі.

Заданні мінулай пяцігодкі аддзел ВСС у Бельску выканаў да 30 верасня 1975 года і даў дадатковую прадукцыю агульнай вартасці каля двух мільёнаў злотых. У юбілейным, 70-тым годзе існавання, рабочыя аддзела ВСС выканалі многа каштоўнай грамадскай працы. За 1 мільён злотых.

У гэтым годзе аддзел ВСС перакажа бяльчанам у карыстанне два гандлёвыя павільёны з багатым асартыментам хатняга абсталявання на вул. Высоцкага і вул. Відоўскай, краму „Дэлікатэсы“ і кавярню „Юбілятка“ на 90 месц па вул. Міцкевіча.

Варта адзначыць, што ў кастрычніку мінулага года аддзел ВСС у Бельску Падляшскім быў узнагароджаны залатым значком „Заслужаны Беласточчыне“.

Я. Цялушэцкі
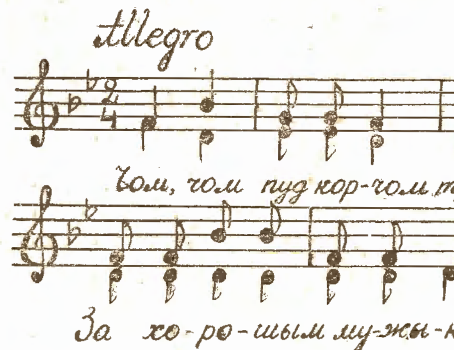
СУСТРЭЧА ПАСЁЛКАВАГА АКТЫВУ

Мы ўжо пісалі пра грамадскую актыўнасць пасёлкавага камітэта ў Гайнаўцы. Дык вось з нагоды Новага года Гарадскі камітэт Фронту адзінства народу ў Гайнаўцы арганізаваў сустрэчу з перадавым актывам пасёлкавых камітэтаў горада. У сустрэчы прынялі ўдзел: сакратар гарадскога камітэта ПАРП тав. Мікалай Карпюк, сакратар гарадскога камітэта ФАН тав. Аляксандр Плева, начальнік горада тав. Анатоль Гіннут, намеснік яго — Станіслаў Кастэра.

Быў цікавы даклад аб працы пасёлкавых камітэтаў у 1975 годзе, а потым шчырая дыскусія аб тым, як яшчэ лепш працаваць у новым годзе.

На заканчэнне ўсім прысутным актывістам начальнік горада уручыў грашовыя ўзнагароды.

Э. Вайсковіч



Чом, чом пуд корчо...
За хорошым мужык...
Чом, чом пуд корчо...
За ліхім мужыком ...

Ад Веры Паповай, 1932 г. нарад... гэтай песні ад сваіх матулі, ба... кі каля Заблудава, запісаў 20 кас... транскрыпцыя з магнетафоннай ...

ВЕСТКІ З ГМІНЫ ЮХНОВЕЦ

АБОРА НА 920 СВІНЕЙ

Праўленне сельскагаспадарчага прадукцыйнага кааператыва (РСП) у Дарожках (гміна Юхновец) шмат увагі прысвячае павелічэнню жывёлагадоўлі. У мінулым годзе кааператыў пачаў гадаваць свіней. Ужо ў гэтым годзе будзе іх больш тысячы. З гэтай мэтай РСП пабудаваў коштам шасці мільёнаў злотых новую абору на 920 свіней у вёсцы Чараўкі. Побач яе знаходзіцца кармавая база і кацельная.

Яшчэ ў гэтым годзе Прадпрыемства сельскагаспадарчага будаўніцтва ў Беластоку пачне будаваць для дарожкаўскай РСП другую абору.

І так у недалёкай будучыні кааператыў у Дарожках будзе гадаваць 3000 свіней. Дагледзаць іх будзе дзесяць чалавек пад кіраўніцтвам мгр інж. Малгажаты Макарскай.

Для такой колькасці хатняй жывёлы патрэбна будзе многа вады. Таму РСП у Дарожках ужо будуе глыбінную (артэзіянскую) студню.

ХЛЕБ З НОВАЙ ПЯКАРНІ

У лістападзе мінулага года была перададзена ў карыстанне новая пякарня ў Юхноўцы. Дагэтуль мясцовы ГС прывозіў хлеб ды булачкі з пякарань у Нарве, Вышках, а нават і з Дубровы.

Усё змянілася на лепшае, калі пачала дзейнічаць пякарня на месцы. Зараз працуе ў ёй шасціасабовая брыгада пад кіраўніцтвам Яна Ружыцкага. Юхнавецкая пякарня выпускае каля пяці тон хлеба і хлебабулачных вырабаў у суткі. Дастаткова іх на забеспячэнне жыхароў дзвюх гмін: Юхновец і Засцянкі.

Я. Цялушэцкі

Гайнаўка 1976

НОВЫ МАГАЗІН

У канцы мінулага года ў цэнтры Гайнаўкі, пры вул. 1 Мая, быў аддадзены да ўжытку па-сучаснаму абсталяваны „дэлікатэсовы“ магазін. Зараз гэта адзін з найбольшых магазінаў у горадзе. Ёсць тут восем аддзелаў: з мясам і вяндлінай, кандытарскімі вырабамі, фруктовымі сокамі, джэмамі і г.д.

Новы магазін таксама адзін з прыгажэйшых, харошыць ён вуліцу, паднімае настрой адным сваім выглядам. Ён — вялікая выгада для жыхароў жыллёвага пасёлка „Міленіум“. У ім заўсёды многа пакупнікоў. (ця)

ДАПАМАГАЮЦЬ ЗВЯРКАМ ПЕРАЖЫЦЬ ЗІМУ

Зіма. Цяжка цяпер здабываць корм лясным звяркам. З дапамогаю ім прыйшлі вучні са школ у Старым Ляўкове, Ляшчуках, Семяноўцы, Нараўцы. Моладзь з гэтых школ робіць кармушкі, якія развешвае на дрэвах і на платах пры школе і ў полі. У іх дзеці сыплюць зерне, мякіну, акрушыны хлеба. Памятаюць яны не толькі пра пярнатых. На практычных занятках у школе або дома робяць яшчэ так званыя паснікі для зайцаў. У іх кладуць сена, свежую моркву, кармавыя буракі і лісткі капусты. (ця)

...святлом толькі адна электралямпачка. Нашы інтэрвенцыі ў электраманцёраў энергетычнага прадпрыемства ў Міхалове, каб прыехалі і завінцілі новыя лямпачкі на ўсіх стаўбах вулічнага асвятлення, астаюцца без ніякага водгуку. А вядома, што на гэта маюць дазвол толькі электраманцёры. Цяпер цёмна ўжо нават а 16 гадзіне. Страшнавата ісці або ехаць па неасветленай вуліцы.

Дакуль будзем чакаць міхалоўскіх электраманцёраў? Запрашаем іх, прыедзьце ў нашу вёску — найлепш вечарам! Але яны пэўна і так не прыедуць. А мо пабойваюцца, ці што? Тады можам запэўніць, што не такія мы ўжо страшныя, каб нас баяцца.

Просім рэдакцыю дапамагчы ўладкаваць нам гэтую хвалюючую справу“. Пісьмо падпісала сем чалавек.

Жыхарам Пляніты адказваем, што са зместам пісьма пазнаёмілі мы энергетычнае прадпрыемства ў Міхалове.

Многа „яжэнёвак“ перагарэла і згасла на стаўбах у вялікай вёсцы Рыбалы (гміна Заблудаў). Няма тут тратуараў, і пешыя вымушаны хадзіць па асфальтаваным палатне вуліцы. Небяспечна ехаць яшчэ і таму, што на рухлівую шашу выбягае з панадворкаў хатняя жывёла.

Таму неабходна, каб на ўсёй даўжыні вёскі гарэлі „яжэнёвыя“ лямпачкі. Прыпамінаем аб гэтым адказным электраманцёрам у Заблудаве.

Не ўсе электралямпачкі гараць на стаўбах у вёсцы Войнаўка (гміна Дубічы Царкоўныя).

Каб хутчэй правялі рамонт вулічнага асвятлення ў гэтай вёсцы, прасілі мы работнікаў энергетычнага прадпрыемства ў Гайнаўцы. (ця)



Беластоцкія чыгуначнікі пацеюць над пытаннем „як прыспешыць узвінчванне нерваў пасажыраў?“ Перамагае тэндэнцыя чарапаш'я. З-за паслядоўнікаў яе так спазняюцца цягнікі, што пасажыры выскакваюць з іх проста ў шпіталь. Нерватрасенне найбольш эфектыўнае на кароткіх дыстанцыях. Калі спозніцца, напрыклад, цягнік з Бельска ў Беласток на гадзіну, „прыспяшэнцы“ выварочваюць пасажыру не толькі яго падарожжа, але і ўсю яго нервовую сістэму. (ха)

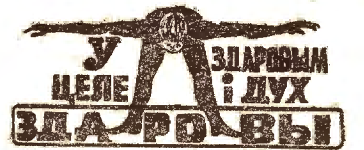


„Сэрцайка"! Было гэта даўно, дванаццаць год назад. Вучылася я тады ў ліцэі і пазнаёмілася з Ёзікам. Ён быў старэйшы, працаваў ужо. Наведваў мяне часта, а на канікулах прыязджаў да мяне на вёску. Сказаў маме, што калі я закончу школу, ён са мной ажэніцца. Але Ёзік выехаў працаваць у іншы горад. Пісаў пісьмы, некалькі разоў наведаў мяне. Потым парвалася наша сувязь. Я вельмі перажывала, адбілася гэта і на вучобе, але матуру здала, пайшла працаваць і пазнаёмілася з цяперашнім мужам. Спачатку лічыла яго сваім добрым сябрам, бо не думала, што пасля таго, што я перажыла, змагу я яшчэ закахацца. Але быў ён сардэчны, мілы, стаў мне блізкім і пакахала я яго. Праз паўгода адгулялі вяселле. І вось ужо дзесяць год як я замужняя. Маю двое дзяцей. Жывем згодна, і я была шчаслівая. Але вось аднойчы, зусім неспадзявана, спаткала я Ёзіка. Ён таксама жанаты. Зайшлі ў кавярню, успомнілі мінулае. Шкадуе, што рассталіся мы тады. Незадаволены з жонкі, не маюць дзяцей. Спаткаліся і яшчэ некалькі разоў. І вярнулася маё першае каханне. Я адчуваю гэта быццам працяг першага дзявочага кахання, калі было мне 18 год. У вушах гучыць яго мілы голас, сэрца б'ецца, калі яго ўбачу. Дом стаў мне чужым. А ён на апошнім спатканні сказаў: „Давай пачнем жыць нанава". Я нічога не адказала. Што ж мне рабіць?

Зіна з Бельшчыны

Зіна! Падумай сама. Кахала ты Ёзіка калісьці першым гарачым каханнем. А ён пакінуў цябе. І спаткала ты хлопца, які абдарыў цябе цеплынёй свайго сэрца. Забыла мінулае гора. Выйшла замуж, маеш дзяцей. І ты была шчаслівая, пакуль ізноў не змуціў твайго шчасця Ёзік. Далейшыя вашы кантакты могуць знішчыць шчасце тваіх дзяцей, твайго мужа, і ці ж шчаслівая будзеш тады ты? Каб гэтага пазбегнуць, ты мусіш з ім развітацца як мага хутчэй. Не будзеш бачыць яго, дык хутчэй забудзеш. А ў вольны час пайдзі ў кавярню, у кіно са сваім мужам. Тады і адсвежацца вашы пачуцці, якія губляюцца ў блытаніне штодзённых дамашніх спраў.

„Сэрцайка"



У ЗДАРОВЫМ ЦЕЛЕ ЗДАРОВЫ ДУХ

ШТО РАБІЦЬ З ВАЛАСАТЫМ ТВАРАМ?

У сучасную эпоху ва ўсё большай колькасці жанчын выступае празмернае аваласенне твару. Асабліва насіляецца яно летам, пасля доўгіх сонечных ваннаў і, у выніку гэтага, моцнага загара.

Схільнасць да празмернага паросту валасоў на целе найчасцей праяўляецца ў выніку парушэння функцыянавання шчытападобнай залозы, мазгавой прысадкі (гіпофізу) і наднырачнікаў. У многіх жанчын адначасова выступае себарэя (лаяток), няправільная менструацыя, галаўныя болі.

У жыцці жанчыны ёсць два перыяды, калі паяўленне празмернага паросту валасоў на твары і целе становіцца асабліва непакоячым. Гэтымі перыядамі з'яўляюцца перыяд палавога даспявання і перыяд клімактэрыя.

Ёсць таксама механічныя і фізічныя фактары, якія ўплываюць на яшчэ большае павелічэнне паросту валасоў: галенне, вырыванне ці іншы спосаб дражнення валасоў, а таксама загаранне як на сонцы, так і пад кварцавай лямпай. Такім чынам, жанчыны са схільнасцямі да празмернага аваласення не павінны замнога смажыцца на сонцы.

Як жа тады пазбегнуць гэтага недахопу, а можа і хваробы? Перш за ўсё трэба ўстанавіць прычыну. Часамі ў такіх выпадках трэба пайсці навет да некалькіх спецыялістаў. У ніякім выпадку, аднак, нельга прымяняць ніякіх гарманальных сродкаў самавольна. Прыпісаць іх можа толькі лекар-спецыяліст. Лячэнне бывае наогул даволі доўгае і трэба пры гэтым быць вельмі цярплівым.

Метады ліквідацыі валаскоў на твары і целе можна падзяліць на перыядычныя і трывалыя. Да перыядычных, якія дзейнічаюць каля двух тыдняў і патрабуюць сістэматычнага паўтарэння, належыць змазванне рознымі вадкасцямі, пастамі, воскам. У многіх выпадках паспяхова знішчае валаскі разведзены вадой перакіс вадароду (вада утленёна).

Больш трывала ліквідуюцца валаскі пры дапамозе электракаагуляцыі. Робіцца гэта ў касметычных кабінетах, якія маюць адпаведную апаратуру. Робіць гэта кваліфікаваныя касметычкі. Пасля гэтай аперацыі частка валаскоў адрастае. Будуць яны, аднак, слабейшыя, больш светлыя, будуць менш кідацца ў вочы. Пры вялікай колькасці валаскоў трэба памятаць, што за адзін раз нельга ліквідаваць больш як 30 валаскоў.

Эскулап

Заказвалі: Галіна Юзвюк, Галена Якамюк, Лена Стэпанюк, Крыстына Янчук з Барысаўкі і дзяўчаты з Парцава.

ВЕР-НЕ-ВЕР

Сніцца мне, што я на вёсцы. Раблю ў хаце парадак. Вымыла сені, потым памыла падлогу ў кухні, а муж мой на гэтую памытую падлогу заслаў ходнікі. Ходнікі былі тканыя, тонкія. Я паглядзела, не вельмі мне спадабалася, што яны вось такія тонкія, але, думаю, хай ляжаць, падлога даўжэй будзе чыстай. Прывёўшы ў парадак кухню, я адчыняю дзверы ў пакой. А там балаган, усё параскідана. Так і прачнулася. В. С.

Ці ёсць у вас якія госці, а мо кватаранты? Бо, здаецца, нехта ад вас „змыецца". Нехта, хто жыве ў пакоі, бадай, атрымае кватэру (у пакоі вы ўбачылі балаган — а гэта азначае верную перамену дома, кватэры ці працы).

Астрон

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Зямля была спадчыннай Ганны В. Супольна з ёй наследнікамі былі два яе браты, якія выехалі пасля вайны ў горад і з зямлі не карысталіся. Таму Ганна В. набыла ўласнасць зямлі з-за даўнасці, што было сцверджана судом. У той час яна была замужам. У выніку непаразуменняў, Ганна В. выехала пяць год таму назад у горад, а на гаспадарцы застаўся муж. Частку зямлі яна аддала ў арэнду і тэрмін арэнды ўжо канчаецца. Ці зямля з'яўляецца супольнай уласнасцю мужа і жонкі, паколькі яна набыта ў часе супольнага жыцця, і ці муж мае права падаць у суд на арандатара, патрабуючы звароту арандаванай зямлі?

АДКАЗ: Маёмасць, якую атрымоўвае муж або жонка як спадчыну, не з'яўляецца супольнай уласнасцю мужа і жонкі, а астаецца асабістай уласнасцю. Гэтага палажэння не змяняе і той факт, што ў нашым прыкладзе жонка, будучы адной з наследніц, у выніку даўнасці атрымала права ўласнасці на зямлю; уласнасць належыць толькі ёй і толькі яна мае права патрабаваць ад арандатара звароту арандаванай зямлі. Муж мог бы выступіць толькі як поўнамоцнік жонкі, калі б ад яе атрымаў поўнамоцтвы.



Памятны камень на магіле паўстанцаў з 1863 года на гары Анны, што знаходзіцца паміж Залукамі і Калоднам. Фота М. Гайдука.



Цімошкін залез глыбей пад застрэшак, захінуў шынялём руку і, дрыжучы ўсім целам, з агідай і непрыязнасцю глядзеў на Блішчынскага. А той, нібы зусім не адчуваючы свае агіднасці, паніла і злосна сядзеў, падкурчыўшы пад сябе калені, і зорка пазіраў у поле.

— Д'ябал яго ведае, як усё бязглузда сталася? Ты разумееш? Усё ішло ладна, і вось на табе. Добра, што я ў нядзелю ўзяў рэкамендацыю ў маёра. Цяпер у нябошчыка не возьмеш, — сказаў ён.

Цімошкін зноў насцярожыўся.

— Якую рэкамендацыю?

Сержант зірнуў на яго, бы на якога не вартага ўвагі недаростка, і зноў, пазіраючы ўдалячынь, неахвотна сказаў:

— У партыю, вядома.

— У партыю? Ты?

— Ну а што ж? Чаго дзівуешся? Ты што, думаеш, не прымуць? Хе. А ты спытай у штабе, што такое пісар артчасці Блішчынскі? Табе скажуць. І нампаліт, і начштаба, і маёр Андрэеў сказаў бы. Разумееш? Што я, справы сваёй не ведаю? Ці малапісьменны? Камсамолец, былы партызан, актывіст. Улічы, я адзін у штабе з незакончанай вышэйшай адукацыяй. А што ты думаў?

Цімошкін няўцямна пазіраў на сержанта і думаў, што сёння яго больш ужо нічым не здзівіць гэты чалавек. Хлопец ужо зразумеў, які стаў ягоны зямляк за той час, як яны разлучыліся з ім у запасным палку. Ён ведаў, што Блішчынскага ўжо не пасароміш нічым, ні ў чым ён не раскаецца, ён нават і крыўдаваць не ўмее за абразу, хоць, здаецца, і не лічыў сябе вінаватым. І ўсё ж Цімошкін сказаў яму: —

Ты шкурадзёр, жулік, п'яўка. Цябе ж усе таварышы ўзненавідзяць! З такімі поглядамі цябе за сто вёрст да партыі не пусцяць.

Сержант выплюнуў саломіну, павярнуўся да земляка — у яго вачах тлела іранічная ўхмылка разумніка.

— Смела сказана. Надзвычай. Толькі чаму я п'яўка? Чаму не пусцяць? Давай заложымся. Хочаш? Ну? Эх ты, малеча! — уздыхнуў ён ужо з ціхім сумам. — Што табе тлумачыць? Жыцця ты не ведаеш, пацан.

— Калі ты ведаеш, дык чаму ж на сходах не абвясціў тое, што тут кажаш? Тады, дык ты, нябось, па газеце шпарыў. Быў вунь які гладзенькі, ціхенькі, усё хваліў і падтрымліваў...

Цімошкін ажно калаціўся — і ад сцюжы і ад злосці да гэтага надзвычайнага цыніка.

— Падтрымліваў! — перадражніў Блішчынскі. — Што я, дурань на ражон лезці? На сходзе я казаў, што ўсе казалі. Што нампаліт даручыў. Я ж салдат усё-такі. Камсамолец і так далей. Ды што табе тлумачыць, хіба ты зразумееш?

— Што зразумець? Злыдзень ты!

Здавалася хлопцу, ён болей, чым хто-небудзь, ведаў гэтага хітрага нягодніка, свайго земляка, і ў той жа час да канца яго зразумець было нельга. Напэўна, кожная яго мазгавая выкрутасіна мела сваю адносіну да свету, свой адметны ад людскога намер, увесь ён быў сплецены з разліку, фальшы і хітрасці. Але Цімошкін ніколі не чуў, каб ён так выварочваў перад кім сваё нутро, — цяпер жа, невядома па якой прычыне (можа таму, што яны трапілі ў пастку, з якой не відаць было выйсця, ці можа ад доўгае зацятасці ў сабе сваіх паганых думак), Блішчынскі разгаманіўся і толькі нудзеў ды гугнявіў пра свае жыццёвае крэда.

— Д'ябла лысага ты разумееш? Ты проста недалёкае хлапчанё, тупак і недавучка, — казаў сержант. — Што там у цябе — 9 класаў? А я філасофію вывучаў, мудрасць жыцця. Мае бацькі — сам ведаеш — мужыкі. Як жылі? У цемры, нястачы — праца, крупнік, лапці. Што і казаць! Але той час мінуў, і я хачу жыць лепей. Вырваўся ў людзі. Пэр ангуста ад аўгуста — праз цяжкасці да вышынь, разумееш? І я ж не забіваю каго, не краду, не рабую. Я сам па сабе. Што тут дзіўнага? Цяпер я вось кажу табе гэта, бо ты ўсё ж зямляк, хоць і такі калючы. Зноў-такі нас двое, сведак няма, а вунь немцы. Ды і колькі такіх, як я? Толькі яны не скажуць. Яны ў сабе жывуць і для сябе. Думаюць адно, а гавораць другое. Адны дурні адкрытыя і роўныя як бёрны.

Цімошкіну дужа захацелася ўстаць і пайсці ад яго — пайсці да іншых людзей, такіх, што былі ў іхнім разліку — да Шчарбака, Скварышава... Нават Здабудзька здаўся цяпер яму простым харошым дзядзькам. Але пайсці не было як. Ззаду, наперадзе і па баках былі ворагі, Шчарбак прапаў недзе ў снегавой ночы. Скварышаў, Кеклідзе засталіся навек у тым вузкім роўку на іхняй агнявой пазіцыі. І толькі ён — гэты смоўж, самы агідны яму з дзяцінства чалавек, сядзеў праз крок ад хлопца ў гэткі гаротны час і спаведаўся гідотаю свайго жыцця. І Цімошкін яго слухаў, бо што ён мог зрабіць адзін у гэтай бядзе?

ТРЫБУНА чытачоў

Паважаная „НІВА"!

Вось „Ніва" і выпусціла свой апошні нумар у старым годзе. Цешыць мяне факт, што я на старонках тваіх мог закрануць многа крытычных праблем, а ўстановы і арганізацыі памылкі і недахопы, пра якія пісалі мы, у хуткім часе выпраўлялі.

У 1975 годзе „Ніва" апублікавала 71 маю інфармацыю. Вялікія словы ўдзячнасці за дапамогу і супрацоўніцтва пасылаю рэдактар Валкавыцкай. Каб наступаючы 1976 год прынёс вам добрае здароўе, радасць з працы і парадак у хаце.

Усяму калектыву рэдакцыі „Нівы" — ад галоўнага рэдактара да ўборшчыцы — найлепшыя навагоднія пажаданні, а „Ніва" наша дарагая на свае дваццацігоддзе каб атрымала значок „Заслужаны Беласточчыне".

З павадаманнем **Эдмунд Вайсковіч**

Першае месца!

Інтэрнат групы сельскагаспадарчых школ у Бельску прыступіў у мінулым школьным годзе да спаборніцтва між інтэрнатамі Беластоцкага ваяводства. У нашым інтэрнаце жыло 190 асоб, усе яны пільна сачылі за чысцінёй, дагледалі кветкі, прыбіралі і ўпрыгожвалі пакоі і калідоры, стараліся добра вучыцца, з іншых інтэрнатаў прыносілі і ўводзілі добрыя прыклады. У канцы 1975 года ваяводскае праўленне Федэрацыі маладзёжных саюзаў у Беластоку падсумавала вынікі конкурсу і першае месца і дыплом прызнала бельскаму інтэрнату, кіраўніком якога з'яўляецца Я. Барышэўская.

Мікалай Няплоха



ПАХВАЛА СНЕГУ

Пушысты снег! Сваю пару ты знаеш,
Як добра, што ты нас зімой
не забываеш!
З нябёс шатра ты беліш наваколле,
Спачынак для душы, а для вачэй
прыволле —
Ты ад вякоў такую звычку маеш,
Зямлю скастнелую марозам
пакрываеш.
І хоць здаешся холадам куслівы,
Ды грэеш пад сабой лугі, палі і нівы.
Звяркам ты служыш пухавай
пярынай,
Калі здрамнуць захочуць пад хваінай.
Тваімі зоркамі мы можам любавацца,
Калі на сонейку захочаш красавацца.
Цябе калісьці грэкі мала знаді
Ды соллю несалёнай называлі,
А на зямлі „ўзыходзячага сонца"
Дасюль тваёй гасцінай цешацца
бясконца.

У. Шклярук

„Эх Ваня, Ваня, дарагі ты мой, любы сябра, — думаў ён. — Як ты патрэбны мне ў гэты час! Мы пахавалі з табой палавіну нашых сяброў, бачылі смерць кожнага і ведалі, дзе іх магілы. Але што я напішу тваёй маці, калі ўшанцуе мне выбрацца да сваіх? Быў бы ты тут, не было б мне гэтулькі клопату, пры табе не стаў бы плясці такое агіды Бліпшчынскі. Пэўна, ён прыкусіў бы язык ды казаў бы другое — хваліўся б добрымі справамі, якія б напэўна выдумаў. Ты, вядома, не даў бы яму плявузгаць, а ў мяне ўжо няма больш сілы спрачацца"...

Бліпшчынскі тым часам устаў на ногі, крыху прытнуўшыся, абышоў спірту, аглядаючы наваколле. Немцы на высце снавалі ўсё, як мурашкі, ззаду на дарозе імчалі аўтамабілі ў кірунку да фронту. У снегавым прасторы яшчэ паяснела, але неба было скрозь захутана шэрасцю хмар, дзьмуў сцюдзёны марозны вецер. Грышка зноў сеў, уціснуўся спіною ў салому, падкурчыў ногі і сціпшыся. Прыцярпеўшыся да болю ў руцэ, Цімошкін заплюшчыў вочы — у галаве салодка закружылася, паплыло, і неяк раптоўна ўсё сціхла.

Ён задрамаў, сам таго не заўважыўшы, бы праваліўся ў якую бездань — без сноў і адчування часу. Праўда, спаць, здаецца, давялося нядоўга. Пастаянная ўнутраная насцярожанасць хутка скаланула акалелае цела, ён спалохаўся, каб чаго не здарылася, і расплюшчыў вочы. *(Працяг будзе)*

Не хапіла грошай

Аб тым, што ў Дубяжыне, Бельскай гміны, жыхары самі пабудавалі святліцу, пісала ўжо „Ніва". Таму сёння скажу пра іншую праблему, звязаную з гэтай святліцай, а якая датычыцца Бельскай гміны.

Вось што гаворыць Сцяпан Паўлючук — былы член грамадскага камітэта пабудовы святліцы: „У нас было 36 тысяч зл. За іх мы купілі будынак, перавезлі яго з Беластока і паставілі ў сваёй вёсцы. Адшалявалі яго. І на ўсё гэта хапіла нам грошай. А гміне з дзяржаўнага фонду — 150 тыс. хапіла на тое толькі, каб памаляваць у сярэдзіне і пабудаваць ганак. Памаляваць дранціцы знадворку — на гэта ўжо грошай не хапіла. І святліца знадворку нішчэе. Нешта тут не ладзіцца і не да канца прадумана справа. А прымаўка кажа: „Хапіла на карову, няхай хопіць і на вяроўку". Трэба дамаляваць дубяжынскую святліцу да канца.

Кактус

Сустрэча з радным

Радныя гарадской рады нарадовай у Бельску ў апошні час прымалі ўдзел у сустрэчах з жыхарамі горада. На гэтых сустрэчах яны прадстаўлялі планы грамадска-гаспадарчага развіцця горада ў бліжэйшыя гады.

Адна з такіх сустрэч адбылася ў снежні ў клубе раёна эксплуатацыі публічных дарог. Вёў яе Юзэф Антанюк — афіцэр Войска Польскага. Былі пытанні, на якія адказваў дакладчык, і агульная дыскусія над будучым новым абліччам горада Бельска.

В. С.

Малацьба у Канюках

Даўно мінулі тыя часы, калі збожжа малацілі цэпам. Калісьці, бывала, збожжа з паўучастка (6-7 га) трэба было малаціць амаль цэлую зіму. Стаіш, бывала, і слухаеш, як яшчэ раніцай за агнём (ліхтар) пачынаюць клёпаць цэпамі па таку. А колькі было работы з веяннем!

А цяпер пра такую малацьбу даўно і забыліся. Цяпер малоцяць збожжа малатарняй. Яна малоціць, вее і сартуе збожжа. А за дзень-два можна тры клуні абмалаціць, толькі ўмей спраўляцца. Ды й людзей трэба з дзесятак.

Такім чынам у адну асеннюю суботу быў і я запрошаны на малацьбу да вядомага народнага разьбяра — Наумюка Уладзіміра ў вёску Канюкі. Сабралася нас з дзесятак чалавек толькі з Канюкоў. А з вёскі Цялушкі прыехаў з маторам і малатарняй старшыня сельскагаспадарчага гуртка Якім Міхальчук. Ён грамадскі актывіст і прымаў калісьці ўдзел у Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Расіі (яму цяпер 84 гады). Быў на фронце І сусветнай вайны ад яе пачатку.

Гудзе матор, шуміць машына, толькі работу падавай! Двое бяруць снапы са стараны і да малатарні на таку падаюць. Адзін стаіць на машыне і ў малатарню снапы паволі пускае. А машына шуміць, раве, малоціць і вымалачаную салому выкідае. А гэтую салому ўжо падбіраюць 6-7 чалавек, якія на змену бяруць яе на пярэвясла, адносяць і вяжуць у снапы. І так за 2-3 гадзіны ўсю клуню жыта і авёс змалацілі.

А змалаціўшы, і за стол паселі. А тут закуска і гарэлка. А за стол селі жыхары Канюкоў, якія малацілі: Леановіч Іван, Васілюк Пятро, Карнілюк Аляксей, Даравшук Васіль, Клімюк Пятро і іншыя.

Распачалася і гутарка аб рабоце ў полі, аб ураджаі, аб зямлі, што на ёй усё расце і яна ўсіх корміць

М. Матвеюк

Сходактывістаў ТППР

У сядзібе гарадскога камітэта ПАРП у Бельску адбылася сустрэча актывістаў Таварыства польска-савецкай дружбы. Удзел прыняло 20 бельскіх актывістаў. Быў сакратар ваяводскага камітэта ТППР Зофія Трыбульская, таксама сакратар гарадскога камітэта ПАРП у Бельску Андрэй Завадскі. Сустрэча гэтая была адначасова арганізацыйным сходам гарадскога камітэта ТППР у сувязі з новым адміністрацыйным падзелам краіны. Адбыліся выбары новага гарадскога камітэта. Старшынёй стаў Андрэй Завадскі.

В.С.

Камянецкая злеўня малака

На адным са шляхоў з Беластока ў Гайнаўку ляжыць невялікая вёска Камень. Налічвае яна больш сарака гаспадарак. Да важнейшых аб'ектаў належаць тут: клуб, крама і малая злеўня малака. Пішу малая, бо маю на ўвазе памяшканне, дзе знаходзіцца злеўня. Нават на такое невялікае сяло, як наша, яна замалая. Штодня ранкам жыхары прыносяць у руках вёдрамі і на веласіпедах у баньках свае малако. Цесна ім. Чакаюць на двары і дрыжаць на цяпераршнім холадзе, або мокнуць на дажджы, пакуль малачар Мікалай Бачынскі вырабіцца прыняць малако. Жыхары не жаляцца на гэта. Лепш, калі ў вёсцы ёсць злеўня, хоць і малая і нязручная. Інакш давялося б вазіць малако ў суседнюю вёску — за тры кіламетры.

Пры вуліцы ў Камені ляжыць многа незагаспадараных гародаў. Па загаду ўлад трэба іх засяліць, пабудаваць дамы, гаспадарчыя памяшканні ці паслуговыя пункты. На пляцы былой школы, у зручным месцы — пасярэдзіне сяла, ужо заканчваецца новы будынак, прызначаны на злеўню малака. Яшчэ засталося правесці электрычнасць і выканаць іншыя меншыя працы. Так што з новым 1976 годам гэты будынак аддадуць у карыстанне. Жыхарам Каменя будзе выгада. Думаю, што працавітыя сяляне маёй вёскі аддзякуюць дзяржаве павышаным продажам малака.

Яўген Анікіюк, Гайнаўскі белліцэй.

Крывяцкая суполка

Існуючая ў пяцідзесятых гадах прадукцыйная спулдзельня ў Крывяцічах збудавала вялікую мураваную абору. Быў час, што ніхто ёю не цікавіўся. Адзін грамадзянін складаў там салому, іншы гадаваў курэй. Некалькі год сельгасгуртох ставіў там машыны.

Два гады назад арганізавалася ў вёсцы новая прадукцыйная суполка. Належыць да яе дзевяць гаспадароў. Яны суполна апрацоўваюць сваю зямлю і зямлю з дзяржаўнага фонду. Акрамя таго, вядуць курыную ферму ў той мураванай аборы — каля 1000 штук курэй адзін хоў.

Кіраўніком суполкі з'яўляецца Г. Катушэўскі родам з сяла Махнатае, а аграномам і брыгадзірам М. Яканюк з сяла Мора. Дзякуючы Катушэўскаму, суполка мае розныя саставы машын і прылады, так што ўсе палявыя работы механізаваны.

Іван Кірызюк



Надзя Дудзік, Гарадок. Пасля нашай інтэрвенцыі нехапаючыя экземпляры „Нівы" нашы чытачы з Гарадка атрымалі.

Аляксандр Ганчар з вёскі Гаркавічы (гміна Бабікі). Мы ўжо спрабавалі дахаць да вас на месца. Аднак гэта нам не ўдалося. З Бабікаў не праехаць, і Шудзялава — таксама. Таму яшчэ прыдзецца вам пачакаць. Атрымалі мы адказ на нашу крытыку старшыні праўлення ВЗКР у Беластоку. Паколькі ў ёй няма нічога тэрміновага для пераказу вам, з ім пазнаёмім пры сустрэчы.

Наша чытачка з Чэхаў Арлянскіх (гміна Дубічы Царкоўныя). Апісанай вамі справай мы зацікавілі гмінныя ўлады і настаўніцкай.

Ул. Сарока, калонія Бобінка (гміна Дубічы Царкоўныя). Падайце нам да ведама, калі і якую суму грошай вы ўплацілі за планаваную электрыфікацыю вашай гаспадаркі. Калі зможаце, тады напішыце колькі яшчэ гаспадароў чакае падключэння электраэнергіі, падайце іх імёны і прозвішчы. Будзем інтэрвеніраваць.

Анастасія Самойлік, Беласток. Вашай справе мы прысвяцілі нямала часу. Аб выніках мы далі вам адказ. Калі гэтага мае пасведчанне з санітарна-эпідэміялагічнай станцыі ў Беластоку, зайдзіце да нас у рэдакцыю.

М. Панфілюк, Дубічы Царкоўныя. Апісанай вамі справай мы зацікавіліся. Абяцаем прыехаць.

Жыхары вёскі Плянта (гміна Міхалова). Напішыце, ці былі ў вас міхалоўскія электраманцёры. Нам неабходна аб гэтым ведаць.

Васіль М., Гайнаўка. Ваеннаму інваліду, які залічаны да адной з груп інвалідства, прыслугоўвае права на бясплатнае карыстанне радыёпрыёмнікам і тэлевізарам. (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 maja 1974 r. — D. U. Nr 21, poz. 124). (ця)

КАЛІ ПАЕДЗЕ АЎТОБУС ПРАЗ ЧЫЖЫКІ І ПУЦІСКІ?

З гэтым пытаннем звяртаюся я да аддзела ПКС у Беластоку. Некалькі год таму назад гайнаўскі ПЗДЛ пабудаваў добрая асфальтаваныя дарогі з Новага Корніна ў Чыжы і з Чыжык у Пуціскі, а ўвосень 1974 года таксама з Пуціск у Гайнаўку. Ужо тады ПКС у Беластоку абяцаў нам аўтобус на новапабудаваную трасу.

А гэтая новая траса з'яўляецца карацейшай ад той, што ідзе праз Новае Беразова, і аб факце гэтым ведае аддзел ПКС, як ведае і аб тым, што дзеці з Пуціск ходзяць у школу нумар 2 у Гайнаўцы.

Як маладыя, так і старэйшыя летам ездзяць веласіпедамі, а зімой — няма іншага выйсця, як хадзіць. А прайсці 7 кіламетраў і брацца за навуку ці працу — нялёгка яно нікому. **Вада**

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ШТО БЯДЫ НЕ БЫЛО...

У 45 нумары „Нівы" змясцілі мы крытычны матэрыял карэспандэнта Т.К. пра цяжкасці і непаладкі на скупцы бульбы ў ГС Крынкі. Ніжэй прыводзім поўны адказ **Сельскагаспадарчага аддзела ВЗГС ў Беластоку,** у якім тлумачыцца ён, што не было аж так кепска, як карэспандэнт пісаў.

W nawiązaniu do notatki prasowej pt. „Bieda z urodzajem ziemniaków", która ukazała się w nr 45 „Niwy", WZGS Zakład Obrotu Rolnego w Białymstoku po dokładnym zbadaniu sprawy wyjaśnia co następuje:

— Plan kontraktacji ziemniaków jadalnych dla GS Krynki na rok 1975 w ilości 5 700 ton, wykonany został w 75,3% tj. zakontraktowano 4 300 ton. Potrzeby worków pod zawarte umowy kontraktacyjne wynosiły 86 tys. szt. GS przed rozpoczęciem akcji skupu, jesień 75 r., posiada na stanie 96 tys. szt. worków.

Mając na uwadze 2-krotną rotację worków jutowych nowych, stan worków w zupełności zabezpieczał potrzeby GS w opakowaniu.

W czasie trwania akcji skupu na terenie gminy Szudziałowo skupiono 2 747 ton ziemniaków na planowane 1 300 ton. Jak wynika z powyższego, plan wykupu na terenie gminy Szudziałowo wykonano z 20% nadwyżką. Przy takim natężeniu skupu (skup dzienny wynosił 200 ton) na terenie wspomnianej gminy wystąpił chwilowy brak worków. Jednak brak ten został natychmiast uzupełniony przerzutami z sąsiadujących GS.

GS w Krynkach w czasie trwania akcji skupu miała trudności z pozyskaniem transportu do odładunku ziemniaków. Dlatego też ziemniaki składowane były na placu skupowym przez kilka dni. Ziemniaki te były jednak przykryte słomą oraz plandekami, co zabezpieczało je przed wpływem ujemnych warunków atmosferycznych.

Po kilkakrotnych interwencjach Zarządu GS do Zarządu WSTW w Białymstoku w sprawie zwiększenia środków transportu do przewozu ziemniaków, GS takowy transport otrzymał. Po otrzymaniu transportu z WSTW ziemniaki natychmiast zostały przez GS odładowane.

Stwierdzenia autora notatki, że ziemniaki były zsypywane luzem na podwórze i leżały tam aż zzieleniały, nie pokrywa się z prawdą, gdyż GS ziemniaków luzem nie skupowała.

Nadmienić należy, że akcja skupu została zakończona z nadejściem pierwszych przymrozków, pomimo to GS każdą zaoferowaną ilość ziemniaków odbierała własnym transportem, dowodem czego jest fakt, że dnia 6 grudnia odebrano 16 ton. oraz 11 grudnia 14 ton ziemniaków od rolników transportem GS.

Dyrektor ZOR Zb. Dobrzyński

ПРА БЕЛЬСКІ ВАКЗАЛ

У 39 нумары была змешчана інфармацыя „Нават рук памыць няма дзе" пра сітуацыю на бельскім вакзале. Ніжэй адказ **Дырэкцыі дзяржаўных чыгунак у Беластоку,** з якой свеціцца надзея, што ў гэтай пяцігодцы бельскі вакзал будзе. Усе любіцелі горада (а іх нямала ва ўсёй краіне, вядома — слаўны Бельскі беларускі ліцэй!) хай цешацца і далучаць свой голас на нашых гасцінных старонках.

Zgodnie z projektem planu 5-cioletniego budowa dworca w Bielsku-Podlaskim ujęta jest na lata 1978—80. Inwestorem budowy dworca PKP st. Bielsk-Podl. jest WP-PKS w Białymstoku. Centralna Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Białymstoku będzie natomiast inwestorem dla budowy układu torowego przewidzianego do realizacji w latach 1977—78.

Na zlecenie byłego Oddziału Budynków w Białymstoku w 1975 r. zostało opracowane orzeczenie techniczne obecnego baraku dworca, gdzie zostało stwierdzone, że: „barak nie nadaje się do kapitalnego remontu i z tego względu powinien być eksploatowany jeszcze 2—3 lata, a następnie przeznaczony do rozbiórki.

Obecnie w budynku dworcowym, w pomieszczeniu przed pokojem dyżurnego ruchu, jest zainstalowany kran i służy on dla pracowników zatrudnionych w budynku stacyjnym.

Poprawa warunków socjalnych i bhp może nastąpić dopiero po wybudowaniu nowego dworca.

Dyrektor w/z inż. Stefan Gil zastępca

„Niwa" — Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

ГУМАРГУМАР

АЎТАБЫЛЬ

...Пяць год пацеў, бы ў пекле нейкім,
І газіроўкі нат не піў:
Збіраў капейку да капейкі —
І ўрэшце „Жыгулі“ купіў.

Прыгнаў, навюткія, пад ганак.
Вясёлкай дзіўнай свет заззяў.
Купляў я — думаў, вольным стану,
Ды рукі сам сабе звязаў.

Пайшлі грыбы — і ўжо на ранку
Вясёлы чуцен галасок,
Сусед крычыць: — Заводзь бляшанку,
Я напытаў грыбны лясок.

А ў тым ляску сусед з аблёгкаю
Падчэпіць кошык на руку,
Шчаслівы, гойсае, галёкае,
А я — з машынай на грудку.

Пакінь яе ў цішы лясовай!
Натлацік п'яны набрыдзе,
Такое выдрапае слова,
Што не пакажашся нідзе!

Ды гэта што! Бяды ніякай.
Такое я заўжды б трываў...
Я цэлы год сварыўся, яхкаў —
Гараж, нарэшце, атрымаў.

А той гараж, нібы расплата,
За лямант мой, за ўсе віжы:
Заўжды выходжу напач з хаты,
Каб ранкам быць у гаражы.

Хаджу цяпер я хмуры-хмуры,
Бо жонка енчыць: — Абармот!
Напэўна круціш з Шурай муры,
Злаўлю — адразу ж дам развод!

Паслухай, што сусед твой кажа.
Ад слоў яго душа баліць:
„Відаць, не знаеш ласкі, Маша?
Нашто няўважнага любіць...“

Я зноў жыву, бы ў пекле нейкім,
Бо так рашыў,
Бо так зраблю:
Збяру капейку да капейкі —
Суседу „Жыгулі“ куплю!

Мікола Чарняўскі

НІЎКА

— *А гэта наш эксперыментальны кацёл, дзе грэшнікі пераведзены на самаабслугоўванне.*

ПАСЛУХМЯНАЕ ДЗІЦЯ

Мы вячэралі ў Паташонскіх. Гутарка зайшла аб прыгожых мастацтвах.

— Аддай, сапляк, папяросы! — нечакана сказаў Бяспальчык.

Паташонскі-малодшы вылез з-пад стала.

— Не гавары так з дзіцём, — сказала пані Салавейчык. — Пакінь яму хоць некалькі штук.

Юры Паташонскі дастаў з кішэні штонікаў пачку сігарэт. Ён быў яўна збянтэжаны. Па сутнасці, ён быў ядрэнны хлапчук, і калі знойдзеш з ім супольную мову, ён гатовы ісці на ўступкі.

— Тут амаль поўны пачак, — прымірыцельна сказаў паэт Кашон. — Хопіць на ўсіх.

— Я лепш дам вам жавальную гумку, — сказаў малодшы Паташонскі. — Мятную. А то я не дыміў ад самога абеду.

— Не пойдзе, — сказаў Бяспальчык. — Я не люблю жавальную гумку. Апрача таго, курыць шкодна.

— Тэта так, — сказала пані Салавейчык.

Малодшы Паташонскі паглядзеў на яе з недаверам.

— Сур'ёзна? — спытаў ён.

— На жаль, гэта так, — пацвердзіла пані Салавейчык.

— Ні для каго не сакрэт, што ўжыванне сігарэт выклікае мноства хвароб, — сказаў паэт Кашон. — Ты не павінен курыць.

— Хіба толькі калі хочаш хварэць, — сказаў Бяспальчык.

— Задумайся над гэтым.

— І як мага хутчэй, — параіў паэт Кашон.

Малодшы Паташонскі выглядаў дурнавата. Столькі інфармацыі звалілася на яго адразу. Ды ён атрымаў карысць з нашага ўроку.

Праз мінуту мы зразумелі, што перасалілі. Малодшы Паташонскі кінуў увесь пачак у камін.

За гэта ён атрымаў некалькі разоў па патыліцы, ды нам не палегчала. Нам не было чаго курыць увесь вечар.

Анатоль Патамкоўскі

...Экзамены здаваў у пальчатках: голымі рукамі прафесара не возьмеш.

...Спатыкнуўся языком і ўжо не мог узняцца.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Галіны Кавэцкай, Валі Васілюк, Валі Будка, Зіны Роля з Бельска, Галіны Юзвюк з Барысаўкі і дзяўчат з Парцава змяшчаем песню:

Świat starych filmów

słowa: R. Czubaszyński
muzyka: A. Brzozowski, B. Sołtysik
z repertuaru Grupy Pro-Contra

Świat starych filmów
ma urok swój i swój styl
Dziś spędzę w kinie znów
parę chwil
Znów przyjdą myśli,
co mogą aż się przyśnić...
...że do walca mnie unosi,
przystojny brunet
i w tańcu prosi
by mógł wielbić mnie
Lecz jak to bywa nieraz
inny amant jeszcze
swej miłości dowieść chce
więc się będą strzelać...
ach, szkoda — że to we śnie!

Zespół:
...ma takie myśli
co mogą aż się przyśnić...
...że do walca ją unosi
przystojny brunet
i w tańcu prosi
by mógł wielbić ją
Lecz jak to bywa nieraz
inny amant jeszcze
swej miłości dowieść chce
więc się będą strzelać...
ach... szkoda — że to we śnie!

Świat starych filmów
ma urok swój i swój styl
dziś będzie seans znów
z tamtych dni
więc chodźmy razem
by było o czym marzyć!

Że do walca mnie unosi
przystojny brunet itd. (do
Więc się będą strzelać)

Zespół:
Lecz dziś w naszym starym kinie
wyblakło wszystko
papierowych marzeń zniknął świat
oto już przeszłość wita nas
są prawdziwi chłopcy
więc im... wierzyć czas!

— *Я зайсёды думаў: нейжо нельга ўключыць энергію, якая круціць усё навокал, непасрэдна ў вытворчасць?*

...ДРУГАЯ НАТУРА

— *Скажыце „а“...*

— *Хвілінку...*

ЦВЯРОЗЫ РАЗЛІК

У кінazале размаўляюць двое:
— На гэты ж фільм уваход дзецям забаранены, а тут іх поўная зала.
— Ды што яны разумеюць у такім узросце.

ВЫМУШАНЫ СІГНАЛ

— Навошта вы сігналіце на прахадной? Вароты ж адчынены.
— Ніяк не магу разбудзіць вахцёра.

НЕ ДАЧАКАЎСЯ

У Кастуся поўная хата гасцей. Вось яны ўжо ўсе паелі, папілі дый сядзяць, чагосьці яшчэ чакаюць. Хто балбоча, падпіўшы, хто песні спявае, а хто і дрэмле. Глядзеў Кастусь на гэта, глядзеў, потым устаў і голасна, так, каб усе чулі, сказаў:
— Хадзем, мабыць, жонка, спаць, бо гасцям ужо пара дамоў ісці.

Курёзы

ВУДЗІЛЬШЧЫК-НАВАТАР

Нельга сказаць, каб мадрыдская дарожная паліцыя не змагалася з парушальнікамі правілаў вулічнага руху. Аднак пасля таго, як лік штрафнікоў за пратэрміноўку аплаты вулічных стаянак стаў катастрафічна падаць, паліцэйскія забілі трывогу: яны проста не ў сілах былі паверыць, што аўтамабільныя орды замежных турыстаў раптам перавыхаваліся.

Пасля дэталёвага вывучэння пагражаючай сітуацыі мадрыдскія крыміналісты прыйшлі да вываду: у горадзе арудуе шайка злачынцаў, якая нейкім чынам „падкручвае“ лічыльнікі і ачышчае іх. Пасля некалькіх тыдняў татальнага сачэння ўдалося злавіць верхавода. Ім аказаўся Гарсія Мігель Гонсалес Хуан Марыя Веласко, раней не судзімы, халасцяк, адзінаццаці год ад роду.

Ён і яго памочнікі з раніцы дзяжурылі на аўтамабільных стаянках і, як толькі лічыльнік паказваў, што аплачаны час кончыўся, апускалі ў шчыліну ўласную манету. Толькі на тонкай лёсцы. Разлік маналетніх знаўцаў чалавечых душ быў беспамылковы. Праштрафіўшыся вадзіцель лічыў за лепшае аддаць дзвесце песет хлопчыкам, чым чатырыста паліцыі.

Дурням закон не пісаны... Дык ці варта набірацца розуму?